

HRONIKA

* 19. decembrī pagāja 115 gadu (1881), kai Jersikā dzimuse gleznētāja un pedagoge Nora Anna Marianna Drapče.
 * Pyrms 105. godim (1981) 20. decembrī Pīterpilī pīdzīma ārsts Pauls Strūve. Nu 1921. goda jys beja kara ārsts Rēzeknes 9. kōjnīku pulkā, pulkvežleitnants (1930), apbolvōts ar Treju Zvaigžņu ordeņa V un IV pakōpi, Atzīneibas krystu u. c., nūmūcāts 1941. godā jūnī Rēzeknes čekas pogrobūs, paglobōts Upes īlas kopūs Rēzeknē.
 * Pyrms 120 godim — 1876. goda 24. decembrī — Makašānu pogosta Šprūževā pīdzīma Frančs Kemps. Myra 1952. godā Sibīrijā.
 * Pyrms 105 godim (1891) Pyldas pogostā pīdzīma aktīvais skūlu darbinīks, kooperators Aleksandrs Sylōvs. Ar Jō gōdeību Rēzeknē izbyuvāta Komerckūlas āka, kur nūdybynōja Latgolas tautas universitāti. Deportāts 1941. godā 14. jūnī, miris Sibīrijā.
 * 30. decembrī pyrms 135 godim Atašīnes pogostā dzimis tautas dzīsmu krōjējs, bazneickungs Jōns Višņevskis (1861—1914).

...
 1901. goda 27. decembrī Naurānu draudzes Dekterūs dzimis prīsters un rakstnīks Donōts Myurinīks (attālā), romana «Dorvas cīma ļaudīs» un ludzeņas «Kōzas» autors ar pseidonīmu Dekters. 1913. godā jys beidze Rogovkas tautskūlu, nōkamajā godā īsastōja Rēzeknes tērdzīneibas skūlā, tod pēc vydusskūlas beigšonas

1920. godā — jaunatvārtajā prīsteru seminarā Jaunaglyunā un 1926. godā 13. majā sv. Jākuba katedrālē nu arhiveiskupa A. Spryngoviča rūkom sajēme prīstereibu. Strōdōja Leiksnā un Rēzeknē, bet 1928. godā tyka īcāts par vikaru un skūlu kapelanu sv. Franciska draudzī Reigā.
 Pēc četrīm ražeiga darba godim D. Myurinīku pōrcēle uz ļudvikovu, kur gatavōjōs byuvēt jaunu bazneicu, bet 1934. godā tyka pōrcāts uz Subatī, uzdzīts pīdēt arī Aknīstes draudzes prāvesta pīnōkumus. Vēļok īcāts par Augšzemgalis dekanu.
 Aknīstes draudzē jys uzcēle jaunu myura bazneicu, saimnīceibas ākas, īgōdōja zvonus, Subates bazneicai uzbyuvēja jaunu altoru, saimnīceibas ākas, īgōdōja liturgiskūs tērpūs, karūgūs, obōs draudzēs nūdybynōja kūrūs un jaunōnes bidreibas.
 1944. godā D. Myurinīks beja trymdinīks Vōcejā, kūpš 1945. goda — sekretars prāvesta nacionālajam delegatam latvišim un īgaunim Vōcejā un Austrējā, nu 1949. goda, pēc msgr. Dr. P. Laurinoviča — goreīgōs apyrypes vadeitōjs Vōcejā un Austrējā. 1951. godā pōrsacēle uz ASV, 1954. godā latvišu katōļu kongresā Grand Rapidūs īvālāts par viceprezidentu, bet pēc prelata msgr. E. Stukeja nōves uzajēme ALKA prezidenta pīnōkumus. Ar 1956. goda septembrī kūrīja jū nūreikōjā par Ņujorkas latvišu katōļu draudzes goreīgū gonu.
 Izcylais goreidzīnīks un tautas darbinīks myra 1963. godā.

un tys, ka vēsturisku nūtykumu un dobas apstōkļu dēļ Latgalai ir daudz lelōka sōpe un materiālō nabadzeiba. Pošļaik Latgolas zemnīki pōrdūd sovu lauksaimnīceibas tehniku uz Kurzemi un cytur. Labi saprūtām, kōpēc tys tai un kas uz tū spīž cylvākus, uz taidu galeju sūli. Tam par īmesli var byut tikai klāja nabadzeiba un naspēja pabalstēt sovus bārnus.

Valstī kūpumā lykumdūšona vārsta pret bārnim vospōr. Mes pōrkōpom arī Latvejā pīnīmū bārnū fīseibu Konvenceju, īrūbežojom jūs fīseibas uz medicīniskū apkolpōšonu, kai arī, sakarā ar augstajom īres maksom un dzeivūkļu uzturešonas izdavumim, daudzas gīmines palik bez pajumtes, leidz ar tū pīaug napīcīšameiba pēc patveresmes. Tys nav pīļāunams. Ja šū procesu navar nūvērst, tod vsi kūpā meklēsīm rysynōjumus pīnamamas gīminu veidōšonas sistēmas īvīšonai.

Asom pazaudējuši vysus pabalstus un atlaidas studējūšajai jaunōmei. Ķim ir gryuteibas braukt uz mōjom, lai atvāstu pōrtyku, seviški laukūs un īpaši fīm, kas nu tōļos Latgolas studej Reigā. Tū tai atstōt turpmōk nadreikst. Ja mes kūpeigi nameklēsīm celus valsts politikas uzlobōšonai atfīceībā uz bārnū nōkūtni, to vospōr nav jāgys myusu politiskajai darbeibai.

LZS Sociālō komiseja atbolsta Latvejas valsts sabīdrysķōs organizacejas «Glōbit bārnus» izstrōdōtū lykumprojektu bārnū aizsardzeibā, ir papyldynōjuse tū, pošļaik strōdojam pī Preituberkulōzes lykuma, kur darba komiseju vada Edgars Lagzdīnš.
 Sasaglobōjūt tagadejai valsts politikai arvin vairōk klīst beistamas infekcejas slīmeibas, svoreigi ir panōkt tū, lai jōm vysim spāķim aizķērsōtu celus. tagadejōs politikas dēļ nav breinums, ka sabīdreibā aizvīn pasalelynoj invalidu skaits. Un kai mes pret īim izaturamēs. līdzūt pat īspēju pōrsaviētīs ar sabīdrysķū transportu.

Kam tod byus vajadzēiga myusu zeme, ja ni pret vīnu nu sabīdreibas daļom naizaturamēs kai pīsanōkas? Ar laiku klīus līks ļautōjums par tōs pōrdūšonu vai nā, ja valsts politika turpynēs vērstīs pret cylvāku kai taidu.

Myusim jābyut gotovim atsakōpīs nu šablonim un pīnāmūm lykumdūšonā, lai taidā veidā atrostu cylvākus saudzejūšus variantus.

VIKTORS TROJANOVSKIS LUDZAS JAUNUMI SADARBEIBA ĪT PLAŠUMĀ

Oktoobrī Sorkonō Krysta Ludzas nūdaļas pīrkšādātōja Sholastika Maksimenkova beja cimūs pi zvīdru koleģim, Skareborgas apgobolā apskatēja, ka myusim pagaidom naidūmojami lobūs apstōkļūs, gluži kai mōjōs dzeivōjūšim klōjas pansionata un vairōku slimneicu nūdaļu īmitnīkim. Un 23. novembrī šō apgobola Sorkonō Krysta pīrkšādātōjs Joris Grafš kūpā ar SK lūceklī, atbīļdeigū par sadarbību ar Latveju Stīgu Andersonu un menedžeri Ragneru Milkvistu īsaroda Ludzā atbīldes vizītē, lai paraksteitu tōļokas sadarbības leigumu nōkamajam godam. Ludzas pusī aizjyuras kaimīni īzavēļējušīs tōdēļ, ka obi rajoni lelā mārā leidzeigi. Ķim uzkrōta pīredze vīntūļu cylvāku apyrypē, ludzōnīšim sovukōrt augsts bezdorba leimīņš, kaidis pādeja laikā strauji cēlīs arī Zvīdrejā. Kai samozynōt?

Obas puses beja apmīrynōtas un gondareitas ar sadarbību nu jai četrū godu garumā, par kū var tikai pīcītōs, kai uzskota S. Maksimenkova.

Leiguma ītvorūs nōkūšajam godam paradzāti naudas leidzēķļī Ludzas Sorkonō Krysta nūdaļas ākas remontam, invalidu nūmetnes organizēšonai, saimnīcyskim izdavumim.

SKŪLAS ORKESTRA JUBILEJA

Jau 25 godus nalelajā Ludzas rajona Pyldas lauku skūlā skaņ gon leigas, gon brašas pyuteju orķestra melodejas, vysu šū laiku pi salīdātō kolektīva vadeibas pults nanūguris stōv muzykas pedagogs Valerījs Petrovs. Lai gon te uz vītas nav ni muzykas skūlas, ni kaidas cytas atbylstūšas mōceību bāzes, jaunī pyutejī gīvuši natycami lelus panōkumus, sasnāguši augstu mōkslinīcysku īzpiļdējuma leimīni, it sekmeigi ceikstūtīs ar pīļsātīnīkim. Leļōķī panōkumi; pyrmōs vītas zonas skatēs Rēzeknē un Talsūs, Daugavpīlī un Jaunōtnes Dzīsmu un deju svātķūs Reigā 1995. godā. Nav šaubu, ka jaunī orķestranti plyuks vēļ daudz cytu lauru.

Caturtdaļgodsymta jubīlejā jūs sveikt 22. novembrī Pyldā beja sabraukuši daudzi tyvi un tōļi cīmeni, bejuši muzykanti, sanōce jūs vacōķi, draugi un paziņas. Otkol skanēja latvišu tautas melodejas un latvišu karaveiru muzyka, pošu zemes un cytu tautu komponīstu originaldorbi. Ķkotru, speidūši īuzpiļdātu pīrkšnasumu, publika uznēme ar sajyusmu.

Jubilārus un vysus klōtasūšūs uzrunōja skūlas direktors Valentīns Buļš, rajona skūlu vāldes vadeitōja Anastasija Sergejeva. Jubīlāri sanēme daudz apsvēikuma telegrammu, tymā skaitā arī nu Vīdes aizsardzeibas un regionalōs atteisteibas ministra Anatolīja Gorbunova, kurs sovīm nūvodnīkim uzdōvynōja treis trompetīs.

NŪVODPĒTNĪKU DĪNA SKŪLĀNU NOMĀ

Dīvus godus rajona skūlu jaunī nūvodpētnīki izstrōdōja sovu pogostu ceļvezūs, šī maršrutī pa pakaimī nūderēs, kod varēs dūtīs ekskursejōs ar kaimīņu vīnaudžīm voi cīmenim nu cytim apvydim. Paveiktū jī apkūpōja saitā Skūlānu nomā 29. novembrī, pasōkumu lītīški vadēja metodeke Antonija Tretjakova.

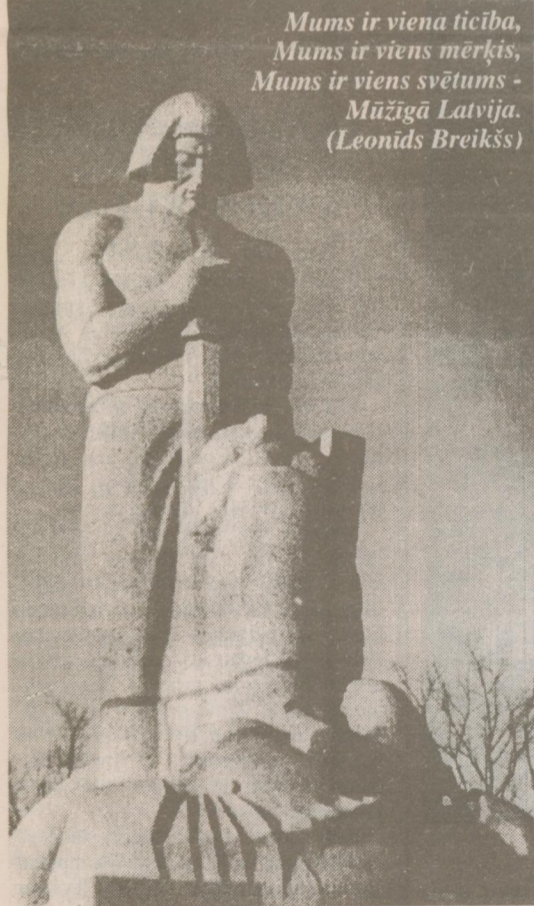
sastōdeitajūs ceļvezūs beja jōbyut materialym par svoreīgōkajīm pogostu dobas un vēstures objektīm, īvārojājam cylvākim. Ar sovīm albumim pīsadalejōs 15 skūlas un īndīviduali naurānīte Lana Safronoviča, kura strōdōjuse skūlotōjas Anītas Žogotas vadeibā. Dažas — Ņukšu, Pudynovas un Pyldas pamatskūlu 5.—6.a klašu audzēķni beja atvaduši arī rūdīņa pōrgōjīņu apokstus. Par teicamu atzeits Cyblas, Istras vydusskūlu, Ņukšu, Saļņevas pamatskūlu veikums. Vysi sasapulcējušīs sanēme nalelas bolvas.

Dorba gaitā beja na mozums īnteressantū un vērteīgu atrodumu. Leidz šam tyka uzskateits, ka rajonā ir tikai kaidi trejs dyžķūķi, bet nu jau uzītī vairōk par dīvīm dasmytīm. Turpmōk pradzāts sakūpt šūs dobas veidōjumus un tūs apkōrtnī, tīktīs par mežsorgīm, sastōdēt īnformaceju par skūlu turisma īspējom Ludzas rajonā.

Pyldas pamatskūlas bārnī apoksta dobas divainību — augšū calmu, kas 15 godu īlgumā nu 25 centīmetrīm garumā pasatīpīs jau leidz 1,5 metram, «vēju slītu» eglī, malnū bārnū, papētējuši arī džiļū Porkaļu grōvī. Sanōķūši uzzynōja, ka Kōrsovā īzaudzāta sova augļu kūku šķīrne «Kōrsovas sorkonō plyume», ka nu Anātovas lopeļu audzes Ņukšūs sāklas syuta pat uz ōrzemem, teiksīm, Zvīdreju. Cyblōnīši apokstējuši felīcianovas cīmata plaustūšū ryupnīceību, tur ražōtūs produkkejas veīdus, kōdreizejūs muižas īpašnīku Rozenšīldu—Paulīnu un

Nūbeigums 7. lpp.

MARIJA ZELTIŅA ATSAKŌPT NU ŠABLONIM

Mums ir viena ticība,
Mums ir viens mērķis,
Mums ir viens svētums -
Mūžīgā Latvija.
(Leonīds Breikšs)

Nū socialōs komisejas darbōšonās vīddūķļa grybu pīvērst ūzmaneibu jau īzstrōdōtajīm pīrkšlykumim, kū asom īsnīguši Saeimā sakarā ar karaklauseibas lykumu. Vairōķi nu fīm sōķumā gon valdeī, gon frakcejai lykōs napīnamami. Pīmāram, īspēja dīnēt sīvītem, par augstskūlu beigšūs nāsauķšonu un cyti, kai īzarōda, Saeima tūs kūpumā atbalstējuse un pīnamuse. Tys īcyņoj, ka myusu komisejas dorbs īvīzātīs pareizi un saskotom arī globalas problemas.

Myusu valsts ir pensionāru zeme, ar tū es dūmoju na tikai jūs augstu īpatvōru (660 tyukstūši), cik sabīdreibā tradīcionāli vōldūšōs nūskanis ar na tikai vacu ļaužu sabīdreibai rakstureīgu dūmōšonu daudzōs vōdūšajōs nūzarēs, bet arī vacumam rakstureīgū depresīvō paguruma nūskaņōjumu. Un ja mes šaidā sabīdreibā pīnamam vēļ arī bezdefīcīta budžetu, kas pats par sevī nav pelama līta, to, strōdojūt pī lykumim, vyspyrms vajadzātu paanalīzēt, kura sabīdreibas daļa nu tō cīsš vysvairōk — fī poši pensionāri, kuri tūmār ir bolsōtōjī un spēj kōč nādauz aizstōvēt sovas fīseibas.

Beidzūt byutu jōatzeist, ka Latvejā vysvairōk pošļaik cīs bārnī, naatkareīgi nu tō, voi dzeivōj pīļsātōs, voi laukūs, ir voi nav pīļsūnī. Kotrā pošvaldeībā apstōķļī byutīsķī atsāķīr, raugūtīs nu tūs sītūacejas un pīorītātem. Tagad nateik nīmtas vārā nūvodu īpatmeibas,

Latvejas Zemnīku savīneiba un Tautsaimnīku politiskō apvīneiba sovōs golvonajōs nūstōdnēs paredzējušas vīnōtu tōļōķū vērzeību, lai dorbōtūs efektīgei. Ir svareigi pīteikami precīzi īpigrammēt nōkūtnī pēc cālūņu un saku pīncīpa.

JŪLIJS TRŪPS, RADIO «BE» KORESPONDENTS AUG PRESES DŌRZS

Preses izdavumu pasyutēšona Latgolā uzrōda īpīrkšējūs godu tendenci. Pymajā vītā ir tautas avīzes — Ludzā «Ludzas Zeme», Rēzeknē «Rēzeknes Vēstīs», Pīreļūs «Nūvodnīks» un tai tōļōķ. Katalōgs pīdōvoj vairōk par 400 izdavumu, naudas tryukuma dēļ Zylūs azaru zemē tū pīļņēīgōķ īzmontoj reti kurs, īzvēlē domīnej «Lauku Avīze».

Laikrokstu un žurnalu pasyutēšonas laiks parōda, ka province na vīnmār ir

tāida. Pīmāram, Rēzeknē var lasēt četras vītejōs avīzes. Sasasporōjūšīsmasū mēdīju īzdūšonā arī kaimīņūs — Bolvūs, kur lasētōjī varēs skaitēt «Voduguni», tautas frontes un kristeīgōs partejas «Bolvu Atmādu» un arī pošu jaunōķū — «Bolvu Breīveību». Šym laikrokstam vēļ nav īznōķūši pat desmit numerī, tū gatavoj latvišu naatkareibas partēja, saturs sabolsōts ar tōs nūstōdnem — nycynōt vysu, kas ir bejis un tagad ir saisteībā ar komunīsmu. Taitod arī turpmōk «Bolvu Breīveība» byus radikālā opozīcejā pošvaldeību politikai. Daudzi, kuri vairs nātīc ni kam, pīrūtams, lasēs «Bolvu Breīveību». Tūmār nadreikst arī pōrspeilēt 1000

eksemplaru konkurenci pret 6000 «Vodugunš» eksemplarym. Apbreinas cineīgs ir «Bolvu Breīveibas» redaktora Fīriča laša gors — jys, kuram myužš jau īgōjis deveitājā godu dasmytā, vēļ nav guris arī pēc 60 godīm žurnalistikā un rakstnīceībā.

Bet «Vodugunš» redaktore Rasma Zvejnīce sacēja, ka lasētōju pīsaisteī byus loterejas un bezmaksas sludynōjumī. Cenu naceļūt, avīze klīvuse dīvas reizes bīzōķa. Arī nūpītnu un popularu bīznesa un cytu aktualītašu loppūšu veidōšona īcyņoj, ka Bolvu pusē par lobu «Vodugunš» abonēšonai maceņpus atvērs arī daudzi tryuceīgōķī lasētōjī.

«Zemtura» autora un pabalstētōja Aloīza Čāča nu Grand Rapidīn sveīcīņš lasētōjīm 1997. godā

REDKOLĒGIJA: Valija Berkina – Jēkabpils, Jānis Elksnis – Latgales Kultūras centra izdevniecība, Pēteris Gleizdāns – Rēzekne, Jānis Kokins – Daugavpils, Anita Petkune – Krāslava, Antons Rancāns – Preiļi, Antons Slišāns – Balvi, Viktors Trojanovskis – Ludza, Pēteris Zeile – Rīga, Jānis Žugovs – Rīga, ārzemju biroja vadītājs – Alberts Spoģis Minsterē.

P. ZEILE TITĀNISMS, PSEIDO- TITĀNISMS UN MĀKSLA

4. turpinājums
Visa Florences XIII.—XIV. gs. vēsture zīmīga ar dažādu partiju, varaskāru stipru personību nežēlīgu cīņu. To raksturo neskaitāmi nāvessodi un slepkavības, spīdzināšanas, sazvērības, dedzināšanas, laupīšanas, noindēšanas. Līdzīga cīņa notiek Milānā, Romā un citur. Tādas izcilas personības kā loresco Mediči, Piko della Mirandola u. c. tikušas noindētas, kas toreiz bija izplatīta parādība.

Itālija Renesanses laikā tika izveidotas bruņotas vienības — kondotjeri — tālaika omioņu analogs. Tie bija spēcīgi, mežonīgi, neizglītoti vīri, kuri ne no kā nebaidījās un nevienu nežēloja. Viens no Florences kondotjeru vadītājiem Montone uzjautrinājās, noņemot cilvēkus no augsta torņa un no klints aizā. Spoletu pilsētā no tilta upē viņš iemeta pastnieku vienkārši par to, ka tas viņam bija atnesis sliktas vēstis. Kondotjeru grupas sagrāba veselas pilsētas un kļuva par itāļu dinastiju ciltstēviem (piemēram, Milānā — Viskonti dzimta). Bernarndo Viskonti uzbūvēja grandiozu pili, kurā greznībā dzīvoja 500 milzīgi suņi, pie kam vēl vairāki simti suņu bija jāuztur Milānas

pilsoneim, kuriem vietvaldim bija regulāri jāsniedz īpašas «suņu atskaites». Ja kāds suns nobeidzās, tā saimniekam nocirta galvu, vai lika saplošīt suņiem. Ar saplošīšanu sodīja noziegumus, nepaklausīgos un aizdomās turētos.

Bernarndo Viskonti pēcnieks Maria Sforca savus upurus dzīvus apraka zemē, pavestās sievietes kailas izlika publikas apskatei. Zemniekam, kas bija noķēris cilpā zaki, lika to apēst dzīvu ar visām spalvām un ādu. Viņu apvainoja savas mātes noindēšanā, pēc tam pašu savzvērnīki nogalināja San Stefano baznīcā 1476. gadā.

Neapoles karalis Ferrante (1458.—1494.) iedvesa šausmas savos pilsēnos. Politiskos pretiniekus viņš novietoja būros, visādi par tiem nīrgājās, dažus izmeklētos nobaroja, bet pēc tam nocirta galvas un pavēlēja iesālit nelaimīgo miesas toveros. No citiem nogalinātajiem izveidoja mūmijas, ar tām iekārtojot īpašu galeriju, ko apmeklēja labā garastāvokli, sardoniski smejojot. Dažus aizdomās turētos augstmaņus uzcaicināja cīemos un pie sava galda nogalināja; varmācīgi ieguva sievietes utt.

Ar īpašu ļaunumu un cietsirdību izcēlās slavenā Mediči ģimene Florencē. Pat Lorencu Mediči, ar kuru vārdu saistīts Florences kultūras uzplaukums XV gs., mākslu veicināšana un Florences Platona akadēmijas materiāla uzturēšana, izcēlās ar despotismu. Mediči atņēma līgavām viņu sakrāto pūru, nepārtraukti tiesāja uz nāvi un kāra savus pilsēnos. Līdz pamatiem izlauzīja Volteras pilsētu, piesavinādams daudz izcilu mākslas darbu. Kad 1478. gadā tika atklāta Pacci savzvērstība, ar viņa piekritēju

un to radu liķiem noklāja vairākas Florences ielas, bet daudzus pakāra klostera logos par biedinājumu citiem.

Līdzīgu, prātam grūti aptveramu noziegumu virkne turpinājās daudzus gadus desmitus.

Ar savām noziedzībām bēdīgi slavena kļuva Bordžia dzimta, kuras galva pāvests Aleksandrs VI Bordžia sevi apvienoja dažādus talantus, enerģiju ar egoismu, cietsirdību, izlaidību ar korupciju. Viņš tirgojās ar amatieti un grēku atlaišanu. No katra ieceltā kardināla saņēma īpaši lielas naudas summas. Par viņa izvirtību jau runājam iepriekš.

Par sātaniski absolūtu ļaundari kļuva pāvesta dēls Cezars Bordžia. Pēc kādām pusdienām kopā ar māti nogalināja savu brāli hercogu Gandia un iemeta Tibrā, kur jau agrāk licis iesviet ap simti liķu. Drīz pēc tam pusdienās noindēja savu brālēnu kardinālu Džovanni Bordžia. Romā katru nakti atrada 4—5 nogalinātus un zināja, ka tas ir Cezara bordžia roku darbs. Kad Dons Žuans de Červilone neļāva Cezaram pārgulēt ar viņa sievu, spītīgajam vīram turku manierē tika nocirsta galva.

Aleksandrs VI ar dēlu Cezaru nogalināja trīs kardinālus (Orsini, Terrari, Mikaelu), lai pievāktu viņu lielās bagātības. Bordžia kļuva par paraugu dzelzs vīram Makialvelli «stingrības uzturēšanā» valstī. Cezara Bordžia dienestā kādu laiku bija Leonardo da Vinči, darbotamies par kara inženieri — fortifikāciju meistaru.

Visubēdīgāk nevar nepieminēt vēl vienu absolūtu ļaundari, ne mazāk sātanisku kā Cezars Bordžia — Sigizmundo Malatesta (1432.—1467.). — Rimini tirānu. Viņš jau 13 gadu vecumā komandēja karaspēku un

atkāla gan izcilas karavadoņa spējas, gan savu reti cietsirdīgo, mežonīgo, saldkaisti sadistisko attieksmi pret saviem daudzajiem upuriem. Kārs, ērgļa degunu, mazām ugunīgi zvērojām acīm — šis Sigizmundo bija spējis uz visneiedomājamo sadismu. Vēsturnieki apvairo viņu neskaitāmos noziegumus, slepkavības, izvarošanās, asinsgrēkā, baznīcas aplaupīšanā, nodevībā, zvērēta laušanā utt. Viņa laikabiedrs Enejs Silvija par Malatesti saka: «Sigizmundo Malatesta bija tāda mēra predestinēts uz izvirtību, ka izvaroja savas meitas un savu znotu... Laulība viņam nekad nebija svēta. Viņš piemēja mūķenes, vardarbīgi ieguva ebrejietes, zēnus un jaunas meitenes. Tās, kuras negribēja doties viņa rokās, nogalināja vai mežonīgi mocīja. Viņš sagājās ar precētām sievietēm, kuru bērniem skaitījās krusttēvs, bet to vīrus nogalināja. Cietsirdībā viņš pārspēja visus barbarus, pāri darot gan nabagiem, gan bagātiem, atņemot tiem īpašumus. Viņa valdīšanas laikā neviens nebija drošs par savu dzīvību. Saderinājies ar bagātu līgavu, paņēma tās pūru un līgavu padzina, bet divas apprecētās sievietes nogalināja — vienu ar dunci, otru ar indi...» Pāvests viņu izslēdza no baznīcas, taču Sigizmundo turpināja nīrgāties par pāvestu un dažādi tiranizēja priesterus. Rimini pilsētā par salaupīto naudu viņš uzcēla pagānisku templi, ko nosauca savas milākās Izotas vārdā par «Dievišķās Izotas svētnīcu», izrotāja to pagāniski mitoloģiskiem tēliem. Reizē Malatesta pulcināja ap sevi zinātniekus, rīkoja nopietnus filozofiskus un filoloģiskus disputus, bija izsmalcināts mākslas pazinējs.

(Nobeigums sekos)

VĒRDS NAUTRĀNU VYDUSSKŪLAI ANITA ŽOGOTE, DIREKTORE

Kod egļu zorūs dag sveceites un izstoroj sylvitumu, milesteibu, pateiceibas vordus syutom mes «Zemturam» par davumu myusu Latgaleitei, par jō rokstim, kŭ varējom laseit. Nōkamajam godam pasyutējom.

jōatzeist, ka leidz šam bejom kyutri raksteitōji, sasadorbōjom golvonūkōrt ar «Ludzas Zemī», bet jaunajā godā nūteikti lobōsimēs. Paļdis par ūlyugumu uz Piļcini, kas byus sōkums jaunim dorbim. Ari sovā skŭlā asom izsludynōjūši latgaliski raksteitūs dōrbu konkurss. Bet ir gryuši — klyboj raksteiba, bārni vyspyrms uzmat latvyski, tod pōrveidoj latgaliski — redz, kur asom nu sovom latgaliskajōm saknem!

Aizvadeitais gods myusim beja bogōts — pynlā sporā dorbōjōs rajona padūmēs dōvynōtō datoru klase, pēc olimpiažu rezultātim ūgyuta 10. vita mozūs skŭlu vydā, septeņi nu devenim absolventim īsastōjōs augstskŭlōs, atvērem laseitovu, pisadalējom piminekļa atklōšonā Latgolas vonogim, draudzeibas vokorā vydusskŭlānim ar Rēzeknes rajona Gaigalovas un Audriņu, Ludzas rajona Cyblas vydusskŭlom, organizacejas «Glōbit bārnu!» akcejā...

Lai atnōkušais myusim vysim ir bogōtōks, raženōks un lobōk veicas ar lobim dorbim!

LIGITA KUZMANE, NAUTRĀNU VYDUSSKŪLAS 10. KLASE

...Adventa vaiņukā idadzu sveceiti un ilgi skotūs spūžajā līsmenā. Pateikams gurdonums pōnam mani, aizveru acis — uz mirkli grybu aizit sapynu mōkūņūs...

Vēļ un vēļ kai myglā radzu sovas babeņas sastrōdōtōs rupōs rŭkas, kurōs jei tur Rūžukrŭni un skaita lyugšonu. Jei lydžās, lai ari acis ir nūgurušas un elpa klivuse smoga.

Nazynu, cik reižu jei nūbučōjuse krīstēņu, cik reižu pērstūs turējuse kotru zeileiti vysā sovā dzives laikā. maņ likas, ka babeņa sirsneigi lydž Dīvu, lai izlyugtu mīru pasaulam. Advents ir laiks, kod cylvāks cenšas atīn nu laiceigom izpricom, lai sirsneigi sagaidātu Zimassvātus — Jezus Krystus dzimšonu. Itymā klusajā laikā byusim iciteigōki, lobsirdeigōki, dareisim vysu, lai pasaulē mozynōtu ļaunumu.

Kotrs lobš vōrds, smaidš sasīldēs tyvōkō sirdi un jys pateiceibā atpakaļ syutēs lobsirdeigu skotu. Tys ir breinums!

Te dzēržu, ka pulkstīņš syt sešas stundēs un muni sapynu mōkūni pazyud. Pasmaidu — breinums; rŭkōs turu rūžukrŭni, tŭ pošu, kuru babeņa maņ atstōjuse. Sirdš pynla pricas un milesteibas. Ir atnōkuši Zimassvātki!

«JAUNŪS GRŌMOTU DRAUGU» PUĻCEŅA BĪDRU SVEICĪNS

Skŭlas direktore, skŭlōtōji un vysi skŭlāni sirsneigi pasateic par jaukŭ avīzi «Zemturs». Vālom Jyusim veseleibu, rodūšu dōrba goru, iztureibu 1997. godā!

Lai naizseikst spēki un optimisms!

Paļdis par Jyusu dāsnŭ sirdi!

LEONARDS ERTS

E. KARŪDZNĪKS — JUBILARS

Eugenijs Karūdzniks (leidz 1993. goda 18. martam Eugenijs Ruško) dzimis 1921. goda 11. decembrī Ludzas apriņķa Zvērģdzines pogosta Aizpūres cīmā vactāva Franča Ruško sātā. Jō vacōki Eugenija un Voiciks Ruško beja inteligenti cylvāki — skŭlōtōji. Agrō bērneiba jam pagōja Cyrma azara krostā, Zvērģdzines pogosta Tutynu cīmā ūtrō vactāva Klimana Iļjenkova sātā. Skŭlas gaitas Eugenijs īsōka Rēzeknes apriņķa Dricanu pogosta Piļcines četrklaseigajā pamatskŭlā, kur jō tāvs beja tōs pōrziņš, bet mōte — skŭlōtōja. 1934. goda rudinī mōceibas turpynōja Rēzeknes valsts skŭlōtōju instituta pamatskŭlā, pēc tōs beigšonas īzastōja Rēzeknes valsts latvišu gimnazejā, kuru absolvēja 1941. godā. Īsōcis jau pamatskŭlā, ari gimnazista godūs jys Rēzeknes tautas konservatorējā vucējōs vijūles spēli, kŭ turpynōja vysu myužu.

Jō vacōki 30. godūs skŭlōtōju dōrbu pōrtrauce, Rēzeknes apriņķa Bērģzaļa pogostā īperkā divas saimniecibas ar nūsaukumu «Vyzuļi» un prōvu nomīpašumu Rēzeknē.

1942. goda rudinī E. Karūdzniks īsastōja Reigas universitatē, studēja tiseibas un klīva studentu bīdreibas «Dziesmuvara» bīdri. 1943. godā studejās nōcēs pōrtraukt, mobilizacejā saskaņā ar storptautyskōm tiseibom beja nalykumeiga, E. Karūdzniks hitlerišu taidai izreiceibai napasakļōve un aizgōja pagreidē. 1944. godā, kod padūmu armeja ūtraiz okupēja Latgolu, jys otkon napasakļōve mobilizacejai un vēļreiz aizgōja pagreidē. Leidz 1949. godam veiksmēigi slēpēs tāva sātā «Vyzuļūs» un tyvejā apkōrtnē. Tai kai eugenija tāvs Voiciks pretjōs lauksaimniecibas kolektivizacejai, jŭ dreiz īskaitēja budžu sarokstūs. Pēc pusgoda «Vyzuļūs» sātā tyka konfiscāta ar vysu īdzeivi, saimīnīki — padzeiti. E. Karūdzniks beja spīsts pōrsaceļt dzeivōt uz cytu Latvejas apvydu — Kurzemes vidīni, kur beja apsamatusēs draudzeiga dīvturu saime. Apsagōdōjis ar pīmarōtīm persŭneibas dokumentīm, E. Karūdzniks 1949. godā īsastōjōs Kuldigas daiļmotniecibas un muzykas vydusskŭlōs, kuras atsaroda vīnā ākā. Tōs beidze 1952. godā, pēc tam strōdōja Kuldigas bārnu muzykas skŭlā, pasnēdēs vijūles spēli.

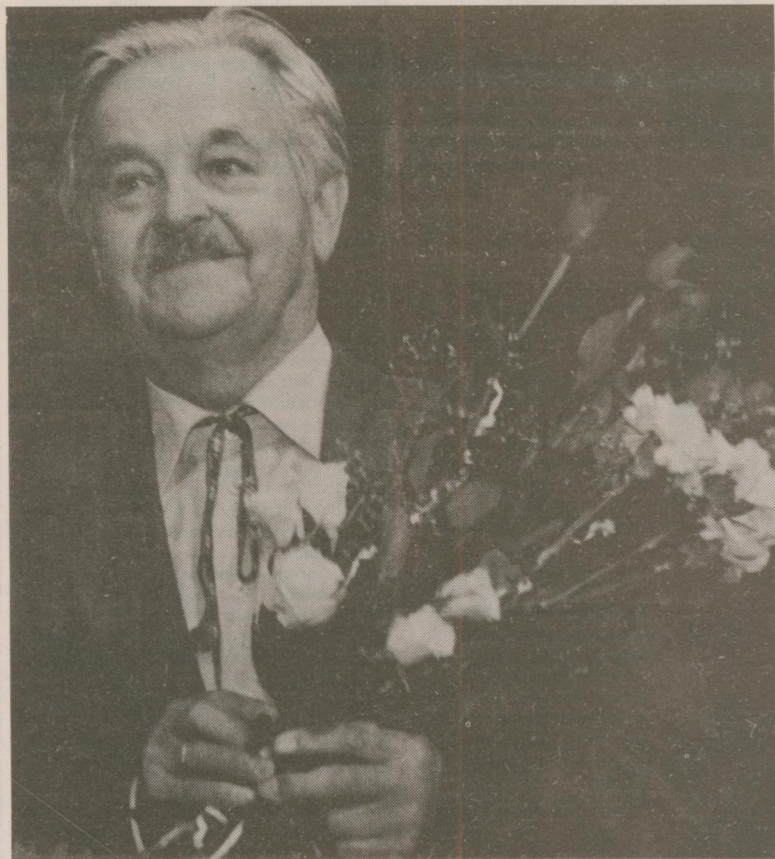
1952. godā E. Karūdzniks apsaprecējōs ar Kuldigas daiļmotniecibas vydusskŭlas pasnēdzēju Margitu Bērģeņu, jaunajā saimē pīdzyma dāly Sparis un Skaidris, kuri sekōja tāva pādōs, vucūtīs muzykas skŭlōs.

Byudams komunistu diktaturas pretīnīks, E. Karūdzniks pisadalēja latvišu nacionalistu iniciatīvōs, kō rezultātā 1968. godā jŭ aizturēja čeka, atmascōja un padzyma nu dōrba muzykas skŭlā. Tai kai dzeives apstōkļo Kuldīgā palyka naizturami, E. Karūdzniks pōrsacele uz Jyurmolu. Dāly īsastōja E. Dārģina muzykas vydusskŭlā Reigā, turpynōja vijūles un čella spēles studejas, pats īsakōrtōja dōrbā Reigas porcelana ryupneicā un strōdōja par trauku apgleznōtōju. Tikai tod, kod Latvejas muzykas konservatorējā beja īgīvuši augstōkŭ izgleiteibu un klīvuši pastōveigi dāly, jys aizgōja pensejā, 1985. godā atsagrīze uz dzeivi Kurzemē — sivas lauku mōjōs «Zemgalūs» (Talsu rajona Abavas pogostā), izdaudzynōtō yudiņa kryptuma «Abavas rumba» tyvumā.

Dzejōt E. Karūdzniks sōce 46 godu vacumā. sovōs «Biografiskōs pīzeimēs» 1993. godā roksta: «Maņ jōsoka, ka interesi par dzeju sajutu jau Rēzeknē, pamatskŭlā mōceidamis. Taču rakstēt pats jauneibā nauzadreikstējūs, jō, literaturu augstī vērtādams, kaunējūs nu sovas mōkslinīcyskōs navareibas.

Tōpēc nūpītnu literārū darbeibu uzsōku bīriduma godūs Jyurmolā, kod beju varmōceigi atšķērts nu muzykas. Dzeja šŭ tryukumu dalēji kompensēja. Pymūs sovas lirikas opusus sacerēju latvišu volūdā. Muni literary skŭlōtōji vysnūjā īr pagōtnīs lelmeistari: Auseklis, Plūdons, Virza, Trasuns, Ļermontovs, Šillers... Kod beju taidā kōrtā apgīvis dzejas mōkslas pamatus, kŭps 1971. goda rokstu tikai dzymtajā latgaļu volūdā. Bez lirikas apgyvu ari fabulas un poemas žānrus un turpynōju dōrbu pi vysai apjūmeiga latgaļu eposa «Latgali». Pādeja laikā producejūs ari prozā: publicistikā, latgaļu pōsoku un teiku literārā apdarē.

Lai maldynōtu čekas ūkškerus, muni dōrbī paraksteiti ar dažaidīm pseidonīmim. Atkareibā nu literārō žānra tī izvālāti šaidi: lirīkā — Abavietis, Karūdzniks; līroepīkā — Kristužāns; epīkā — Zamzarāns prozā —

E. KARŪDZNĪKS – J. DANOVSKA FOTO

Azarzems un publicistikā — Rūškāns.

Sŭplōk literatūrai E. Karūdznīks pīkŭp ari muzykalū daiļradi kai komponists. 1972. godā sacarātas jō pymūs sadzeives dzīsmēs, tūs vydā ari latgaļu tautas himna. Muzyku jys sarakstējis 85 originaldzīsmem ar latgaļu tekstīm un 50 instrumentālus skaņdōrbus, golvonājā kōrtā muzykas mozajōs formōs, kam pōrsvorā īr sadzeives raksturs. Vokālŭ muzyku paroksta ar pseidonīmu Rāznups, bet instrumentālu — Rītumāns.

Jys kolpoj vēļ ari trešajai mūzai — tālōtōjai mōkslai kai grafīks.

Tai kai E. Karūdznīkam komunistiskō režīma apstōkļūs nabeja īspēju publicētīs dzimtinē Latvejā, sovus dzejjūlus pa apļeicelīm nūgōdōja aiz «dzejļa aizkora» — uz Rītumvōceju, kur «Latgaļu izdevniecība» 1974. godā laide klajā krōjumu «Latgaļu melodijas», par kuru autors 1978. godā sanēme Andryva Jŭrdža fonda premeju, kas aplicynoju, cik augstu dzeja

nŭvārtāta emigracejā. Nu 1989. goda E. Karūdznīks plaši publicejas latgaļu presē Latvejā — avīzē «Mōras Zeme», žurnalūs «Katōļu Dzeive», «Jaunuo Dzeive» un vairōkōs Latgolas rajonu avīžu literarajōs loppusēs.

Literaturas kritīks Osvalds Kravājs roksta: «Eugenijs Karūdznīks pīdar gryuta liktīņa dzejnīkim, jō īlgstŭši nabeja lamts publicētīs dzimtinē. Tŭmār sasnēdzīs augstu meistareibas leimīni un navainojamu formu lobōkajā dzejas daļā. Jō liriku raksturoj džiļī poetiska dobas tālaineiba, caurstāvōta ar folkloriski religiskīm motivīm, kas īdzeivynōtī smolkā lirīkas izjyutā... Īkvīnā žānrā, kurā roksta autors, klōtasuši īr patriotiski motivī».

Pēc Latvejas Republikas naatkareibas atgyušonas 1942. godā Latgolas Lauku kulturas kompleksa «Jasmuizā» izdevniecība izlaide E. Karūdznīka fabula krōjuma «Cyrma brunīnīks» un lirīkas cyklu «Treis vaiņuki».

MYUSU DZEJŅĪKU SVEICĪNI 1997. GODU ĪSŌCŪT

ONTONS KŪKŌJS

UZMATUMS PAŠPORTRETAM

Nā, tys nava muns laiks,
Kurā napagiustu pat nūmozguot kuojys!
Lai jys it čučēt uz pupu stota,
Lai jam sapynūs rūzeigi pupeiši rōdīs!
As eimu pa dzeivi tik lēni, lēni...
Lēni eimūt, it vysu var apredzēt, just.
Eimu — vējs, apsastuojs kūkūs, klusej,
Kiukoj dzagiuze, nu kļovim kreit grīzdamuos lopys.
As eimu. Zyrgs mītam nūsaruovs auļoj,
Satracynoj brīžu muoteitīs gaidys,
Vonogs najauši nūker palāku teiruma peli,
Jei izspruk nu plāsūņa nogim — lidoj
Rudiņš.
Ceļš apsastuojīs, as jam pamaunu ardīvys klusi,
Soku: paļdis! Reitu tuoļuok pats taiseišu tyltus!
Vuorna uz telefonstoba naškeisti kārc,
Labi, labi! Kas sātā tev kačānus paboruos kurlai?
Nūgurums.
Nā, teišam tys nava muns laiks.
Bet taidys jau idūts nu Dīva —
Na vīnkuorši it, reizem lēkškim, aumaļom skrīt,
It kai kū seņ aizmērstu juosaker byutu...
Zīma pa pogolmu staigoj,
Dvēsele suop.
1996. g. oktobri

AR VĪNU ILONU VIĻCĪNĪ

Teiču pūrā kaidys putyns ilgi sauc: — Īi...
Voj tys gārnīs, voi dzērvu tēveņš; — Īi...
Teiču pūrā, kur vēļ pārnōs dzērvines
pa kriutīm seiļi losa,
bet varbyut pa tovom kryutum; — Īi...
Viļcīns gaitu nūbremzēj. — Tī Stērnine!
Bet varbyut ari tu te; — Īi...
Nu prīžu syla, dziļu zīmu tik kū pōrlaiduse,
Ceļa molā polsā stīrneņa: — O! Īi!
Bet tōļok Varakļōni; — Īi...
Tī kaļš tev vara kēdes kaidys
un grībēs pīsūt Viļānus pi stoba,
lai viļojīs uz bryunas orumaines,
kai pyrmū reizi orklā jyugta kēve; — Īi!
Sakstagolā gaiļi nūdžit vokordzysai; — Īi!
Bet tu, jāprūjom
maņ preteimā, un acīs verīs; — Īi!
Rēzekne ir muna izkōpšonys vīta...
Un tūmār, tūmār kaidys Teiču pūra bolss
Vēļ ilgi sauks caur dvēseli; — O! Īi!

ONTE LEIČUJŌNS

PAVASARA JAUSME

Gona asom soluši reitīm,
Cymdūs caurumi izdeļdeiti —
Voi najiuti, zīma, ka par ilgi
Sovu dzeiveibu vyliki?
Gona vēji kauce kai vyliki,
Apnik ari vokori zyļgi...
Kod saule pa dabasu laukim
Īs spūža un jauka?
Te eistā breidī kaidys pyupols
Soka: zīmai jau gols!
Skotīs, yudini upeitē mylst,
Boltō saga plōna un dylst!
Gols vaļā augleibas maisam,
Dzervu kōši sveicīņus kaisa;
Polu straumes prūm maneigi vēļās
Un ceiruļi prīceigi augstumūs
ceļās.

VOSORAS LEITS

Laukā seiks leituteņš leist,
Lai glīmežam vīglōk ir leist,
Lai osnim zaļums īsamat vaigūs,
Lai nadzērd vōlyudzes klaigu.
Tevi zam jumta baileites īnas,
Kur labi pi slapnuma sīnas:
Jautri kreit lases un poloj,
Zemi yudiņa straumeites skoloj.
Teirumi jau slōpuši beja,
Sakoltuši pakolni un lejas,
Tagad jī dzeiveibu dzer,
Azari spūdrōkas acīs ver.
...Aizšolkōj leiteņš, kyup sīna zōrds,
Vysapleik tik jauks svaiguma
smōrds.
Un kaidys priks tev sausam pa
paļtīm
Pabrodēt vēļ kaidu šaļti — —

RUDIŅA LOPAS

Jau lopu balli rūš kūki —
Kļovas, bārzi, pilōdži un rūžkūki.
Kotram sovs tārps un stōja
Uz lauka, mežā voi cytā mōjā.
Jīm svātki un myusim prīca,
Sīrds leidza gaviļōt tīcās:
Kur taidu vēļ krōšņumu baudēt
Var lely un mozi ļaudīs?
Myusu zemi tai izgreznoj rudiņš,
Tik krōšņas ir lopas šudiņ,
Ka gribīs jōs sagrōbt klēpi
Un vysas nūglobōt sliepi...
Kod vēji pa teirumim solti
Lidōs, kas snūgaini bolti,
Šōs lopas kai pīmine skaista
Darbeigōs vosoras saisteis.

PYRMAIS SNĪGS

Kas par breinumu — jau zīma,
Bet snīga vēļ namona cīmā?
Varbyut tō nabyus šai molā,
Augs paļmas kai Kubas solā?
Apnicis rudiņa dubļus brist,
Cik žāl, ka nav snīga, kur krist.
Pārņ taidas koponas beja —
Ar kolnu golym aizrautas lejas...
Tod kaidā reitā, kai radzīs,
Nu nakts malnuma radīs,
Uz jumtīm, zorym un žūgim
Bolts kai vata snīgs aiz lūgim!
Ōtrōk tik izsprukt pi dobas
Un pīgrōbt rīškovas obas:
Šūgod tys lobōks dēļ garšōšonas,
Ari dēļ vēļšonas un pykōšonas...

PĪTERS JURCIŅŠ

Ir kotram godam
laimes breids sovs —
kai kotram rītam
sova gaišō mola.
Meils cylvāks atnōk,
pīsalic pi auss
un pačyukst tev
par sovu sapnu solu.
Bet kotram godam
ir sovs svātvokors,
sovs slīksnis bolts,
aiz kura atstōt bādu:
pi lūgu putinis
tik teiru dvīli kar,
un egles apsyngušōs
pylnas boltu vādu.

ONTONS SLIŠANS

KAI SKAŅ...

(Vileks, 2. 11. 96.)
Es plešu muti,
Lūku mieli,
Caur lyupom sovu dzeives dvašu
pyušu —
Kai skan! O, skan
Caur munu bolsu,
Caur munu volūdu
Tī vuordī, kurus muna tauta
Munā sapruotā ir isiejuse...
Kai skan tej dūma,
Kū muna tauta
Munā pruoatā puorlykuse...
Nivīns man naatnims šuo skaņuo
bolsa,
Nivīns man naatnims šūs vuordu,
Kas dzymst ar volūdu nu dvieseles,
Kas izlāc pasauli kai saule
Dzīdrūs reitu dabasūs.
Nivīns man naatnims
Šuos tyukstūšōdu vacuos dūmas —
Par tautu, volūdu i dzīsmi
Dīvam svieteitu...

STANISLAVS KAĻVĀNS

Dzimis 1945. godā Ludzā, mōcējis Reigas
25. vyduuskūlā, tagad dzeivoj dzymtajā
piļsātā, strōdoj celtniceibā un turpynoj rak-
steit dzejas, kuras lelōkū fīsu publiceļ «Ludzas
Zemē». Jō vōrsmas īspīstas ari cytūs vairōkūs
rajonu laikroktīs, žurnalā «Zvaigzne»,
Ludzas literārōs apvīneibas kūpkrojūmā
«Saulē izkaptis kātā».

LATVEJA

Es gribu, lai
Tu saprast spētu
Šū zīmeļzemīs skaistums,
Kur muna zeme,
Muna senču zeme,
Kur Latveja un
Boltu viļņu krosts.
Tei munā Latveja
Ar tyukstūšōdu bērzem,
Ar senim piļskolnym,
Ar piļsēteņom mozom,
Kur mōte — Daugova
Nas izmūceitūs viļņus
Kai tautas dzīsmēs,
Syuri raužūt, prūm.
Tei muna zeme,
Muna senču zeme,
Kur kūršu kāpas,
Ventas yudini,
Kur zyli azari,
Kur Gaiziņkolna sōpe,
Kur tāva peišļi
Guņu līsmōs dag...
Te muna zeme,
Munas tautas gaitas,
Te skorbōs loppuses,
Kū izcūtīs tōs dāls,
Te Gauja — skaistule,
Pi kuras krostīm nōku
Ar sirdi redzēt
Meilū Latveju.

MŌRAS ZEME

Nivīna osora
Lai Mōras zemē nakreit,
Lai zaļš ir pavasars
Un bolta zīma ir,
Lai tāvu zeme
Svātūs seņču lōstūs
Nu jauna pīdzymst,
Pīdzymst jōs sīrds.
Lai ari kai —
Mes vysī Dīva prīškā,
Lai daudz ir sabrodōts,
Daudz apgōnāts un zogts...
Mums jōtic nōkūtnei,
Kas reibynūšōs skovōs
Mums atdūs breiveibu,
Kod taisneiba reiz nōks.
Nu sōpem jōizbāg,
Nu pōresteibas mūkom,
Lai ari kaida
Pagōtne bej' mums,
Jo latvu puļkstīņš,
Kū pazaudējom kaidreiz,
Nu jauna jōatgyust —
Kai tāvu montōjums.

NORMUNDS DIMANTS

Mōkūņa osorys vālys,
Rupa ōda, var berzt i najjut.
Tāvi, meilit dālus,
Jo jūs dreizi var nabyut.
Mōkūņa sosrys raud vēļ.
Rupys nav ōdys, bet sīrds.
Dāls tāvu ceļ, ceļ un ceļ,
Jam nasagryb dzeiveibu škirt.
Nu zemes, kur mōkūni raud,
Ar osorom svēteibu syūtūt,
Nu zemes, kam tukšums draud,
Un žāl ir, tik žāl, tū jyūtūt!
Mōkūņa osorys vālys,
Rupa ōda, var berzt i najjut.
Tāvi, meilit dālus,
Jo nivīna dreizi var nabyut.
Nabādoj nu laika, draugs,
Tū es soku sev.
Pasaule bez manis augs,
Jo kū byušu dev's.
Pasaule bez manis īs,

ANVS TIŅNE *)

ATDZEJUJUMI

Matiašs Pikalo dzims 1963. godā,
vīns nu popularuokūs jaunūs dzejīnu
Sloveneņā, izdevs trejs dzejīs gru-
motenis: «V avtobusu» (Autobusā)
1990., «Dobre vode» (Lobī yudini)
1991., «Pes i plesalka» (Suņs i dejuo-
tuojā) 1994. Te tulkuoti jīmīti nu jaunūs
sloveneņ dzejīnu antologejīs «At
Three and a Half past Midnight»
(Trejūs i pusstundī piec pusnakšu),
bīdreibas «APOKALIPSA» izdavums
Lūblīnā, 1996. gods.

MATIAŠS PIKALO VOI TYS IR DRŪŠŠ TYLTS?

Vuords puorpleiss nu mīsys
Skaņa bez atāla
Bolts akmins
Smaragda kauls
Tys ir drūšš tylts
Zam tylda:
suņs i doncojūt meitine

TEV KLUSUMĀ PASACEIS

Tu slauki snīgu nu jumtu.
Tu klusumā klīdz:
«Sagiņ manī, sagiņ manī...»
Bolts ceļš, bolta sola.
Mežūs mierkači.
Yudiņa olūts.
Dīva kops.
Kozu sāklis ir malnys,
Na taidys kai maņ:
ryugtys, ryugtys...Es brīnu dzilinē.
Kolnu nadasnēgt.
Saulē nūis par cīš agri.

PUTINENI, PUTINENI...

Urā, otkon vēļ Svātuo Valentina
Dina!

Na jau es kaidys kungs.
Bet, jo naizplauks bolts zīds,
Muna sīrds ar' skums.
Muna sīrds ar' skums ar jums,
Jo nu meilys atškērts
Stōvēs pōrts i dabass jums.
Naudā navar atsvert...
Nabādoj nu laika, draugs,
Izplauks boltais zīds.
Pasaule bez manis augs
I ar mani īs.

Mīreigi mīru nest,
Klusi ausī tev dvest,
Klusi meilēt i pasateikt
Par vysu, kas sōcās,
Par vysu, kū var beigt.
Mīreigi dorbu dareit,
Dorbs pīnōk kōds ir, i nareit,
I narīt, i naņaudēt.
Vēļ ilgi maņ vajaga spēt,
I tev — mirā nasēdēt.
7. novembris

Lobajā ausī navolūdas īraudzēja
kai žyvrdzu
Nazkas ir izvūrbs olu drotā
niū straume pa institutu.
Kūkus es atguoduoj piec lopu,
tevi piec punktu i lēciņu, mozaikā.
Paspruk pa vaļai suni, beigys ir
beigys.
Kas atīt, atīt, atīt ir pavasars.
Lobajā ausī navolūdydys īraudzēja
kai žyvrdz.

LEITA DEJA

Varažbīta dorbs
ir doncuot leitam.
Engeli i putyni klusej
kōd lej leitīs.
Muna golvā ir
kvadrata laukums.
I tūlaik ka sausums
zemnikam bāda.
A poetam vysleidza.
Dēļ leitu i dēļ sausuma,
Varažbīta i zemnika.
Juo dzejuļs aizalyudz
par obejim,
par vysim.

VLADS BRAZŪNS

APSAGAISMĪNS

(Atdzejuojums nu pasvalīšu)

dzimtinīs dzymta vysmīla
mieneša gaisma pylnuo
akmini zemi cyloj
tymsumu bolūži kņuopoj
mainuos gaisma iz smierts
ladi acīs atspeid
pagaisnyuotu engeleibu
dzanūs pēc bolsa teirs
laiks atskrīn kai žurka
i šaupuos — acīs lēks
kaulu kreitu i baismi
kreitā kreitā syuc
bolts asu i atlaidys
pi kopu sātmaļa paglobuos

*) Anvs Tiņne ir Oskara Seiksta pseidonims

Ludzas mākslas skūlas direktors Ontons Kūkojs valsts varas gaitenīs bīzi teikās ar daudzām liktņu lēmējīm, tālab svareigi ir pareizi nūvērtēt objektīvus un subjektīvus faktoros, kuri vadūši persūneibu izcel un izveimeiz uz garamgājēju, molā stāvātāju, jō talanta cīnātāju vai ignorātāju, pat varbūt skaudēju fona.

Kotram ir sova taisneiba, latgalu paliseibu pētej Daugavpilī asūšis latgalu pētniceibas instituts. Persūneibas attiksmes kritereji pret laikmatu, tō rysynōjumi, kurus dažkōrt nagryb saprast un atzeit cylvāki, manipulejūt dzeives telpā, sevi pīsoka, pīmerstūt cylvāka persūniskū inteligenci un redzeslūka plašumu. Morales aspektā napilyudzamō vēstures mārāukla narealizējušis individu izzmat kai nava-jadzēgu, bet gribis cerēt, ka zynōtniki, pasamūdušis jaunai dzeivei, formulējūt latgalas myusdīnu vēstures tōpateibu, paīsi, bez misticisma apzapeis Ontona Kūkoja daudzūs mūzu dzeives spēilēs palykušūs pamōcūšūs sūlus.

Ap O. Kūkoju vyrmoj latgalu nacionalais kolorits. Tradicejēs izaudzis kai lauku kalēja Franča dāls, jys bolstōs uz tūs ikšējū kvalitāti. Jō mōte Helena beja icīnāta Naurānu bazneicas kūra dzidōtāja, apkōrtne slovona zemniku dzeives dažaidu gūdu milastu izbyureja un golvonōs povōres lūmas pōrzynōtāja. Jī obi ar atbildeibas sajyutu goreigi uztureja un veidoja vīneigō dāla Ontona pasauļa redzējumu. Atmiņēs vēj tagad saistōs jau godu dzeilēs aizgōjuši naatkōrtojamī bērneibas un skūlas breiži. Dažas nu tōm: vydusskūlas zeimēsonas skūlotōjs Jōns Unda munā klasē (1949) īnese zeimēsonas burtneicu, tur beja sīžeti nu lauku dorbu ritim, vīns nu kurim rōdēja dyžu pajyugu ar vadeibas grūzim zaļā krōsā dyža un pošlapna tautiša rūkōs. Rotu ritini beja kūši sorkonā, guneigā krōsā utt. Romantizātā māsļu tolkas attālōjumā nabeja nikō lika. Munōs atmiņēs tys isagulis kai varons bērneibas emoceju apjausmes laiks, kas vēstēja, ka byus daudz jōsamōcōs ar pīcu un mōkslas mīlestieibu. Bet tūlaik pamatskūlnīkam O. Kūkojam byut par mōksliniku nasalykōs gryūši. Lai myusus mōjas škeire tikai Zalmuīžas lelceļi un moza upeite ar pljovu šņurem, vālus rudiņūs, kod kūki atsavasaloja nu krōsainajom lopom, nu sovu mōju balkonu lūgim varējom saskateit, kaidi procesi nūrīt myusu mōju pogolmūs. Ar talanteigū sorkonūs ritīņu zeimātāju, klusu un vīnmār smaideigu gaišmatī, vē eisōs bikseitēs gārbtu zānu, sasadrudzējūs (1950) agrā pavasari, skūlas zeimēsonas pulceņa nūdarbeibōs. Novatoriskōs, sovā attiksmē svēteigōs dūmas un paciteiba jam, zemnika dālam nairostas, dzeives ceļā palyka.

Gimnazista godūs daudz rakstēja na tikai uz papeira strēmēlem komplimentus simpatejom, bet arī bīzōs, dūceibu pirokstīm dūmōtōs klādēs. Kas ir un kū mōksla dūci maklātōjim.

50. godu ūtrajā pusī tālōjom progresa nesējus naurānišu kulturas dzeivē, sareikōjom Rogovkas kulturas nedēļu — izveidojom Naurānu apvyda rūdorbu izstōdi, kurā sovos dorbus eksponeja tyvōkūs cīmu daiļomoteicas, vydusskūlas zālē atklōjom tōs beidzēju zeimējumu un akreļu izstōdi.

Rēzeknes mākslas vydusskūlas pūsmā, škit, dzejas spōrnōtō mūza atsakōpe glezniecības myužēigūs vērtiebu un krōsu pīcas pyrmreizeigūs pretnūstatējumūs. Dūmojūt par izgleiteibas turpynōsonas kvalitāti, Ontons tū atsōce (1962.—1964.) latvejas Valsts Mōkslas akademējā. Studenta godūs krystom škāršom izstaitōgja nūvodu, ceļoja pa Eiropas radzāmōkōm piļsatom. Un vīnmār pōrbrauce ar skicem un jaunom grōmotom.

Intelektuālō potenciāla atticeibas naatkļoja zeimēsonas skūlotōja dorbs pēc pōrsaceļonōs uz

dzeivi Rēzeknē (1960). Jō metodiskō dorba pamatā beja skūlānu fantazejas aizraisešona, estētiski pīsōtynōta darbeiba un na jau biznesmeņu reklamu nūplycynōtūs štampu atdaryšona.

Jaunais zeimēsonas skūlotōjs izjuta dobu, kurā dzeivēja, gleznēja tōs tālu, cylvāka syurō dorba augļus un vēj daudz kū cytu. 60. un 70. godūs gleznōtōs dobas studejas akvareļa tehnikā un «ala prima» metodē pīverse uzmaneibu ar sovu profesionalitāti. Ainovu motivu izvēle ir breiva, napīspīsta, veidōta talanteigā kompozicejā, lobs kolorits. Šī akvareļi aizceļoja uz Angleju, Vōceju (1960) un gōja baltīšu imeitōs tacenas blokom Rītumu mōkslas tendencem. Republikaniskajēs tālōtājas mōkslas izstōdēs pīsadalejōs nu 1964. godā.

90. godūs O. Kūkoja stōjmōkslas dorbi ar iztēles gaismu pīpildēja cereibas, spēcynōja cylvāka paīseibas bolsu, mōkslas tālā atainōja un arī attaisnōja sovu latgaliskū mentalitāti, paleidzēja izprast

PĪTERS GLEIZDANS

AR SOVU APLĪCYNŌJUMU

cylvāka rakstura naatkōrtojamiebu. Sovā mōkslinīka dairradē jys palyka laiceigā dzeivē saistūšā, cīļvēciski baudamā tāla atklōsmes manerā, naaizarōve ar konstruktivom vizejom un piktogramom leidzeigim, tehniski sterili apstrōdōtim dorbim. Jys palyka nanūgurstūšs dzeives ritmūs, napōrmete avīzīniku pagrymumu vītejēs ziņōs, jūs naizdareibu literaturas un mōkslas popularizēšonā, nīmoz jau narunojūt par mōkslas problemu izgaismōšonā.

Byudams A. Paulana tautas lītiskōs mōkslas studejas vadeitōjs (1981.—1991.) Rēzeknē veicynōja pošmōju pūdniku cepla topšonu, kulturas slōņōjuma kontekstā pūdniku vēj naapjastū gūdu aplīcynōja, kotru godu organizējūt keramikas dorbu izstōdēs Reigā, Līpōjā, arī ūrēmēs — Vōcejā, Moskovā, Latgalas keramikas dīnu pasōkumus Bolvūs, Gulbinē, Preilūs, Krōslavā, Ludzā.

Ontona Kūkoja publikacejēs republikas presē izskanēja Rēzeknes mōkslas dzeives vērtējums. Jys sastōdēja un redigēja mōkslinīku personalizstōžu (A. Lutere, J. Pīgōznis) katalogos. Tai vīn škit, ka ikšējais jō monologs un tō attiksmē pret parōdeibom pasaulē, jō dorbdīnas Rēzeknes nūvodpētniceibas muzejā (1981.—1991.) reizē beja gon maizes, gon tōlōkas pošizgleiteibas dorbs. A. Paulana lasējumūs (Rēzekne 1988) mōkslas zynōtnīks nu leitovas sovā uzrunā O. Kūkoju raksturōja kai staigojūšū nūvodu enciklopedejū.

Vēstures ānā palik na tī, kuri dūmoj tikai par šudini, pīmerstūt nōkameibas atteisteibas mērkprogrammas. Kai parunā, ka suni rej, bet karavana it tājōk. Atteiceibōs ar izdevejim autoram sveša beja sulaina poza. Jō intelekta miseja ikdinas pretrunōs lyka izteikt idejas un rakstēt scenareju «Kōzom Latgolā» un izdūmōt dekoracejas tūs breivodbas izrōdem. Tālojūt svōta lūmu, jys izjyuta tautas dzeives veidu, atrōda tō izteiksmes vyzualū kontrapunktū myusdīnu vidē. Taipoš sasaistēja vīnā vasalā tautas mōkslas veidus — deju, dzīsmi, muzyku, aktīrspēli, tykumeibas veidus, vysu, kas napīcīšams Latgalas etnosa aplīcynōsonai. Folkloriski teatralizātāis kōzu uzvadums pūdveivōja 22 izrōdes. Nu tō laika autors Ontons Kūkojs klīva populars, spēža oreola apspeidāts svōts, kur pasarōdējōs kai dzeiveibas simbols.

Gūdeigu praseibu pīnceigumā slēpōs rati rakstureiga izeime. Nagrybu pōrspīlēt, bet fakts palik naapstredams — šū lūmu jys lēlski eistynōjis arī dzeivē, na uz skotuves, 28 kōzōs attaisnōjis jaunlaulūtūs cereibas, tymā skaitā arī Vyspasauļa latvīšu nūmetmē 3x3 Vyškūs 1992. godā.

O. Kūkoja darbeiba Rēzeknes tautas teatrī (1956.—1980.) veidojōs kūpeigajā atbildeibā. Godu gaitā jys isadzilinōja skotuves nūrīšu kompleksajā raksturā, teatra mōkslas specifikā. Realizējūt īceres, šymā laikā Ontona talants izplauka daudzveidēigi; scenografs, aktīrs, režisors un scenarists. Nu ražeiga mōkslinīka davuma Latgalas amatīru teatra mōkslas atteisteibā akcentējas skotuves itārps R. Blaumaņa lugai «Ļaunais gors», kai arī jō nūlātōtō Petera lūma, dekoraceju gleznīciskums un Andža lūmas plastiskais tālōjums «Pazudušajā dāļā».

1970. gods Ontona Kūkoja biografejā īnōce ar debijū režisora dorbā, istudejūt V. Jeržova lugu «Lakstīgalu nakts», arī jō gatavōtōs dekoracejas gyva kai specialistu, tai sabīdreibas augstōkū nūvērtējumu.

Jys apzynōjas realus mērkus, na vysu vērtē vīndabeigi, sapnōjumu vītā lik rodūšu dorbu, veidojūt teatralizātūs uzvadumus: Latgalas atmūdas dzīsmīnīkam P. Miglinīkam vēļteitū «Maņ pateik byut kūpā ar brōlim un mōsom», kū, istudātu pošā režejā, nūdeve 1974. godā. Ludzas 800 godu jubilejai uzrakstēja scenareju «Grīze laika patmāļēs grīzōs» (1977), bet uzvadums «Uzvilksim baltūs krekļus», kam beja jō scenarijs un dekoracejas, izpelnēja VTSSI bronzas medaju (Moskova, 1978). Pīcpadsmit godūs scenografa praksē īgyūtō drūsme, atzīnis scenarysta, režisora un aktīra orūdūs beja pamatūs teatralajom navolūdom, nu kurom varēja sacynōt, ka teatrit nūpītnas lītas pōrtūp par jūkim un ūtraidi — jūki nūpītnēiba. Sovu pōrīceibu jys atraisēti izsacēja, veidojūt TV koncertfilmas «Rūtoj saule, rūtoj bite» scenareju (1983). Jō aktīra talants vysspylgtōk aplīcynōs Kazācā lūmā pasauļa slavu imontōjōšajā J. Streičā mōkslas filmā «Cylvāka bārnis» (1991).

Jys teatra lītas saredez kūpsakareibōs, napalik sasngītūs kvalitāšu īnercē. Ari tagad kulturpolitikas eistynōšonā it Ludzas intelligences kūpsūli. Pīmāram, Latgalas Dzīsmu svātiku sakarā Bolvu folkloras grupa «Boltōbula kalneņā» un folkloras svātīkim «Baltica '94» Ludzas programmas originaluzvadumam saroksta «Atveļ valānu, šypelī kar» un sovā režejā atzīneigi īdzeivynōj obus šūs scenarejus. Skotuvīskajā kompozicejā te ir paaudzū sovstarpejō īdarbeiba sadzeiviski teatralizātā rytmā un tei dzeivoj skateitōju ocu priškā.

Laiks, kod nabadzeibas vīnōtī ticēja populistu parōdes runom aizit, jaunī sevi vairōk uzskota par kungim un pošidvasmē jaunās aizamēršīs dzīsmes burveibā, jūs svātiku prikam O. Kūkojs saroksta vairōk naki 30 dzīsmu tekstus, kūpdorbā ar komponistu H. Galicki snādz autorvokorus Daugavpilī, Reigā,

Krōslavā, Rēzeknē. Jō dzīsmes prūt pastōstēt kai ir dzeivōt šudīn, nas miru sirds dzījumom un līk ticēt liktīnam — ir labi, ka esi dzeivōjis un izdzeivōjis.

Šymōs dīnēs pasauļam gryūši apļvert un izprast O. Kūkoja persūneibas snāgtū izjyutu atficeibu samārus filozofiskā, zynōtniskā un kulturvēsturiskā aspektā. Prūtams, tū izvērtēs rakstnīka kūpōtūs rokstu sastōdeitōji. Popularitates aplīcynōsonai, drūši vīn, leidzēs profesionalu rakstnīku, gleznōtōju, grafiku atziņas, Ontona portretejumam panims arī laikbidru multvōrdū pantenus, kuri napīrakstēiti cyrkulej zūbgalū un humora cīnātōju leksikā.

Skaidrs vīns — izcily talanteiga cylvāka apzynōtō dorbošonās, nadūmojūt par atteidzeibu, centrāta uz nūvodniku lobkļōjeibu. Vōrdus jys kai dzeiveibu krōj poezejas tāla ikšējō pasauļa dramatižējumam dzeivei uz Zemeslūdes atvālātāij vītō, kuru sauc par Māras zemī — latgolū («Mōla vazums», 1979). Dzejnīks sadzērd provīnces bolsus, redz tōs ilgu ceņtīņus.

JEZUPA DANOVSKA FOTO

Uzrakstātais daiļliteratūras dorbs ir autora līceiba laseitōjam un raizē arī pateiceiba tam. Vīnā laika pūsmā izsokūt sevi dažaidūs mōkslas veidūs un dažaidūs literatūras žānrūs, Ontons Kūkojs jytas ja na tautas atrībēja, fīnesešā, tod vārtātōja lūmā gon.

I. Muizniece, sastōdūt Latgalas literatūras vēstures programmu (LKC izdevniceiba, 1995., 28. lpp.) akcentē, ka O. Kūkoja daiļradei (1979.—1990.) rakstureigi «kultūr vēsturiskī motifū, sadzīves žāna koloritums, spilgtu detaļu izmantojums, citas stīla īpatnības».

Paaudzēs aizit, «Mōla vazums» palik. O. Kūkoja, latvejas Rakstnīku savīneibas bīdra (nu 1991. g.) spolvai pīdar 5 originālliteratūras grōmotas un divas gaida izdevejus. «Vāraunīks» (1983), «Septīnkalne» (1985), «Sovā saimē» (1990), «Mīlestieiba. Lelais Līpu kolns» (1995)... Literatūras zynōtnīks un kritiķis Vitolds Valeiņš rokstu krōjumā «Olūts» (1992., Nr. 8, 231. lpp.), analizējūt O. Kūkoja latgalu volūdā raksteitū, atrūd dzejnīka daiļradē izēimeigū; «Ontons Kūkojs dzejā vairōk naki cytu latgalīšu dzejnīku daiļradē sasateikom na tikai ar kuplu tālaineibu, bet arī ar īpašu tautysku melodismu un na tikai tīšajūs tautas dzīsmu stīlizejumūs, bet arī vyspōr humoristiskajūs sadzeivīs uzgleznōjumūs».

Straujō tautas izmēršons atsķorta laikā (vysūs Latgalas rajonūs myrūšūs skaits 1994. godā divas reizes lelōks par dzimsteibu, bet Ludzas rajonā — pat 3 raizes. RV, 22.

08. 95) pošsasaglobōšōnōs instinkts mudnoj, lik dzeivōt atmiņā un spēdrynōt apziņā mīlestieibu, dūmōt, cineitīs pa vīnam apvīnojūtīs («Mīlestieiba, Lelais Līpu kolns», 1995). Ilustratīvi zeimējumi un rokstu ryndas saosynoņ kvālūs dzeives moldus, mīlestieibas lirykas cykly vēļreiz līk īsaklauseitīs Lelō Līpu kolna nūslāpumā, kuru prūt atšifrēt tikai veirīša — sīvītes atteiceibu dynamiska sirdspukstu sōpe. Ontons Kūkojs prūt translēt mīrkli, kuru na dūmojom, jaunam tam tragiskī izzust, un pidūd tū, kū sauc par mīlestieibas elpu.

Myužēibas aizsoktais mīlestieibas temats O. Kūkoja dzejas kompozicejēs nav pasnōgts vacōs kategorejēs, bet maina akcentus, roksta it kai ikdinas atzeimes dīnasgrōmotas loppusēs. Tai tūp kosmiskī (ari komiskī) dvēseles izrōvīni, kuri vīnu ūtru konservatīvōkas dzejas meili var nūkaijnōt, taipat kai karaliskais parodums dzert un napīsadzert, dzeju raksteit uz goda salvetis. Meilas līsmu pōrnīmtajim jaun nadūmōt par gūdu un slavi. Pōrdzeivōtōs dzeives izjyutas, mīlestieibas spēka skaistums atblyst grōmotas laseitōjim un sastūpams realajā dzeivē.

Dzejnīks dvēseli atsadz dobas pīka — zīdu laikā, kas simboliski ūrejus īspaidu mainī klyust aktīvōks un dzidrōks par līpu zīdu madu. Dvēseļu karuseļs, kontaktūs ar sociālajim pasyutejumim, turpynoņīs sabīdreibā nūteikūšajūs procesūs, sasasaistōs ar sova skaistuma kvalitāti. Krōjuma koncepcija nav datorā

operatora mehaniskajā zvaigzniešu spēlē, bet laikmeteigā dzejā ar sovu kultūras cylvāka aplīcynōjumu un mōkslas tāla atbildeibu.

Autoram vysū it nu rūkas, icarātāis darbs it kai sen iznosōts sevī. Jys, prūtams, vysvairōk cinej un izdola vōrda mōkslu. Kod dvēsele pylina ar vōrdim, teik sauktī tōstī, izsoktas dzīsmes, cylvōs senāvu lapnūs... Spāki izmēginōtī bungu reibynōšonā, rakstēšonā, zeimēšonā, gleznōšonā, mimikas spēlē. Bez persōniskō vīglō auto, byudams kaisleigs maksškerņiks, bez sovas laivas, tūtīs uzlōdāts, ar naskaitamim pīzeimu bloknotim, mōkslinīka krōsu palešu vairūgim aizsorgōts jys it pa dzeivi.

Vacōs sabīdrōks īkōrtas sayrums un jaunōs (jautrōs) tērga ekonomikas tempi myusdīnu Latgalas kultūras dzeivē namozynoņ Ontona Kūkoja rūseibu poškritiskī izvērtēt sovas eseibas jāgu. Jū moz interesej mūde un asūži vai nōkūtnī īkarōjuši autēņi (Mitsubishi, sportiskī HSR-V, gīmeniskī GAUSI), vai arī tys, kai sīvītes sadzeivē karōj pret veirīšim. Kultūra rūdōs aktīvā sabīdreibā, tū aktivizēj na tik daudz konkurence, kai īdzymtais talants — mōksla ar sovu daudzveidiebu (vōrdu, lineju, muzyku, krōsu), kurā Ontons mēginōjis izteikt sevī. Jys ir sovs cylvāks storp vōrda meistarim, režisorim, aktīrim, cereibu pōrnīmtajim scenogramam, akvarelistim, tautas muzykantim. Eisōk izsokūtīs — ir vīns nu popularōkajim kultūras darbinīkim Latgolā.

STUDEJU GODŪA UN TOD... DZEIVISBĪDRY

PĪTERS ZEILE NU LATGOLAS MŌLA UN KRŌSOM

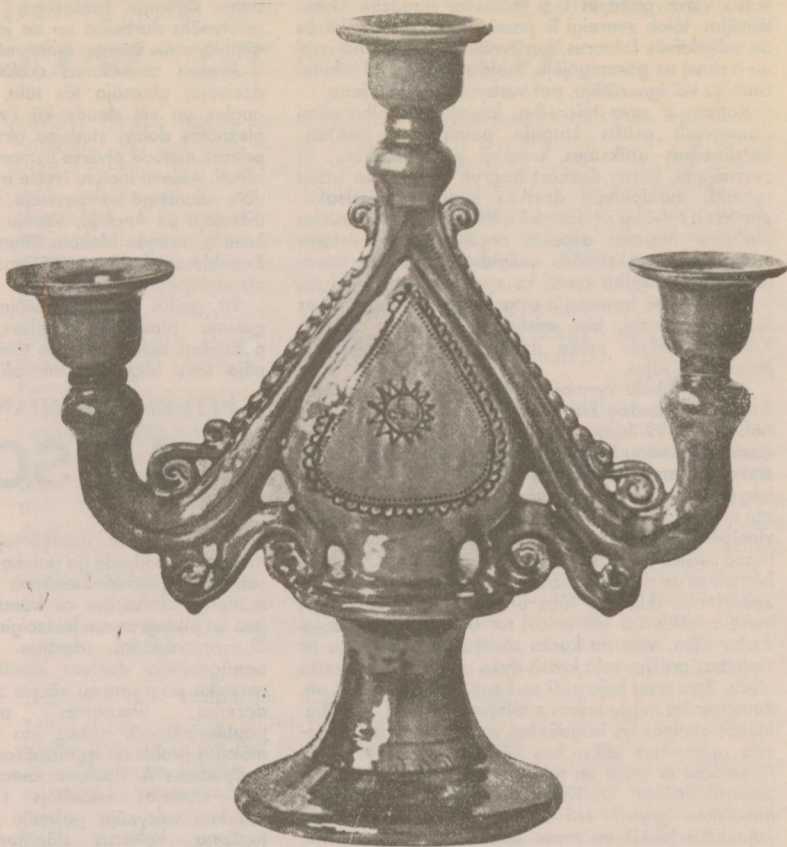
ESEJA

dojūt mozūs sviļpaunikus, jys radējis dažaidus tūs paveidus, kur tehniski meklējumi vadūši pi atzeistamas mōksliniciskas formas. Sovā laikā slovoni beja Paulana sviļpauniki—laksteigolas. Tūs vērsējo daļa vareja byut voi nu atvārta, voi slāgta, rūtōta ar vīnu voi vairōkim dekoratīvim laksteigolu attālym, kai arī dažaidim cytim rūtōjumim. Pyušūt caur mēleiti, gaisms nōce saskarsmē ar ipīldeitū yudini un rodōs laksteigolai rakstureigs dzidōjums.

Paulans darynōjis daudz vāžu — keramikas karaliņu, tōs sōkūtņēji it kai atsateistējušōs nu mōjōs litōtajōm dažaidu trauku formom, vēlōk pōrtopušas patstōveigā litiškōs mōkslas veidā. Vīna nu jūs rakstureigom izeimem ir tai sauktō saulōtō stoba forma. Vairōku Paulana vāžu silueti rakstureigi ar izteiktu jumteņa veidolu un rokstu, kas roda rotacejas ap sovu asi īspaidu. A. Paulans vāzes veidōjis ar ūsejom, kurom ir sova praktiskō un dekoratīvō nūzeime. Tōs vysbižōk veidōtas zalkteņa un mēnestēņa formā.

Ari svečturu veidōjumā ir lela dažaideiba. Te taipat izmontōta gon jumteņa forma dažaidūs veidūs vīna un vairōku zoru svečturūs, austras kūks — arī dažaidōs formūs u. c.

Ti ir tikai daži pīmāri A. Paulana keramikas sovdabeibai un mōksliniciskajim meklējumim, kuru ir na mozums jō radeitajūs dorbūs. Jōpikreit izcyļajam Latgolas keramikas pazinējam un keramikū audzynōtajam Jōņam Pujatam, ka gon Paulana, gon cytu Latgolas keramikū mōksliniciskūs izteiksnes leidzēļu meklējumūs ir ciša saikne ar pōrējū Latgolas tautas litiškū mōkslu, seviški Preiļu un Krystapiļs, arī cytu nūvodu tekstilejom — vylnainū, sagu, cymdu un cytu rokstim. Leiklūci, skujeņes, jumteņi, sauleites, mēnestēņi, zalkteiši, austras kūki, saulōti stobi te mējōs un variejōs ōrkōrteigā formū bogōteibā. Tikai Andrejam Paulanam grafiski

rūtojušōs formas apvīnotas ar keramikas zeimeigajom plastiskajom kvalitatēm.

Paulana keramikas aparē, vapējumā vīna pamatkrosa (dominej bryuni, zaļi, dzaltoni tōni) pōrtūp daudzōs nūkrōsōs, leidz ar tū bogōtynōjūt un dažaidōjūt darynōjuma vērtēibu. Jam voldūši ir sylti tūni, tōpēc raugūtis dorbūs, apjam sylts un pateikams, sirdei tyvs dzymtōs zemis, dzymtōs mōjis vilņs, gaisūtne.

Andreja Paulana dorbū ir vīnkōrši un reizē mōksliniciski spylgti, Latgolai organiski tyvi un sovdabeigi, pasauljam teikami un pijamami, ciļvēciski pītyvynōti. Tōpēc ti dzeivoj sovu mōkslas dzeivī šūdiņ un dzeivos reit.

Attālym: Latgolas keramikas zids — Polikarps Vylcāns (nu kreisōs), Ontons Ušpeļs, Andrejs Paulans, Jōņs Backāns, Ontons Ryuēšs, Polikarps Čerņauskis un Polikarps Ryuēšs; A. Paulana vāze un svečturs.

KAI STYPRYNOJAM VAĻSTS DRŪŠEIBU

Nūbeigums. Sākums 4. lpp.

bōjušis, lai vaļsts (Ministru kabinets) šam dorbam paradzātu leidzēklus? Taidim jautōjumim nav gola.

Dūmoju, ka arī vaļsts prezidents kai bruņōtūs spēku augstōkais komanders napiteikami aktīvi paudis sovu nūstōju, lai paleidzātu gatavōt atbīldis uz šaidim jautōjumim.

Tāču situaceja pošlaik ir taida, kaida tei ir. Obligatō militarō dinasta lykuma autori — Aizsardzeibas ministrejas irēdņi nu vīnas puses izvyrza uzdavumu par kotru cenu nūkomplektēt nacionalūs bruņōtūs spēku vīneibas, bet nu ūtras — šō mērkā izpīldi kavej! ūšam, ir nalogiski censtis paplašynōt īsacamūs persūnu lūku uz zemikdālu un augstskūlu beidzēju rēkina un vīnlaikus naargumentāti samozynōt militarō dinasta īlgumu. Turklōt pošī ministrejas irēdņi atzeist, ka šī pasōkumi tyvōkajā laikā na tikai naatrysynōs, bet pat padzilinōs krīzi. Iztrykstūšō personala skaits tyvōsis trejim tyukstūšim, taitod — augš...

Arī partejas «Latvejas ceļš» rejōs drūšeibas grupa ir apsprīduse un uzsvārusē obligatō militarō dinasta pīldeišonas nūzeimi vaļsts un sabidreibas dzeivī. Pylūdūt deputata pinokumus, asu sagatavōjis vairōk nakai 60 pīrkšlykumu mynātō lykumprojekta pylnveidōšonai. Saprūtams, ka apraksteitūs pretrunu dēļ tyka akceptāts ni vairōk kai catūrōs daļa nu jīm. Tagad vaļsts prezidents devis īspēju vēl nādauz strēdōt ar šū lykumprojektu.

Muna pieja un principi jūprūjom bolstōs uz pōrlīceibu, ka;

— obligatājam militarājam dinastam ir ļūti svareiga, pat ōrkōrteja nūzeime vaļsts dzeivī. Tys jaunīšūs paleidz veidōt atbīldeibu par sovu vaļsti. Tīši tōpēc šaidam dinastam jōpastōv, pat ja byutu zuduši vysi īspējami draudi;

— pīspīšōnas vīta pēc īspējas jōpanōk īnteresāteibas faktors;

— militarōs pīrkšzynōšonas ir vajadzēigas kotram dinastam pīmārōtam veirīšam naatkareigi nu izgļeiteibas voi pīdareibas kaidai nu sabidreibas grupom;

— Aizsardzeibas ministrejai ir jōroda īspēja civilūs augstskūlu studentim breivprōteigi apgyut militarū mōceibu, lai vaļsts bruņōtajūs spēkus pēc īspējas lītdereigi izmontōtu studeju laikā gyutōs specialōs zynōšonas;

— obligatō militarō dinasta īlguma pamatā jōbyut objektīvai vajadzēibai nūdrūšynōt bruņōtūs spēku vīneibas ar personalu, tūmār šys laiks jōsamozynōj un pēc īspējas jōtyvynōj objektīvajam vajadzēigūs militarūs prasmu apgyves laikam;

— kotram vaļsts pīļšūnam ir jōbyut pīteikami militari sagatavōtam, un, tōtod, kotram jōpavoda nūteikts laiks Latvejas bruņōtajūs spēkūs;

— jebkurš izjamums voi atkōpe nu pinokuma pret vaļsti deļdej un mozynojo vaļsts un sabidreibas vīnūteibu!

Tikai tai varom kliut par respektējamu spēku, kas attur nu dūmas par agreseji pret myusu vaļsti! Un par tū jōdūmojo vysim!

Andrejs Paulāns reizē ir simbols un reals cylvāks. Vēsturisks. Ar jō vōrdū teik simbolizēta Latgolas, varbyut vēl plašōk — Latvejas keramika. Tei spylgti atklōj keramikas soverenū īdobu un Latgolas zemi, jōs dvēsēli.

Paulans ir myusu keramikū dažaidu paudžu ciļstāvs, lai arī par jū ir bejuši vacōki meistari, jō Latgolas keramikas tradicejas turpunōjōs vairōku godsymtu īlgameibā. Bet nu Paulana kai augstas klases meistara ir mōcējušis, pīredzi gyvuši gon tagadnes vacōkōs, gon veidējōs un jaunōkōs paudzes keramiki.

Andrejs Paulans beja vīnkōršs zemniks, jō tāvs Izidors dzymtūs Sylājōņu apkaimē beja pazeistams kai radzams un īcīneits pūdņiks vēl pyrms pyrmō pasaula kara, bet jō dāls Andrejs. ordams palākū un mōlainū

Sylājōņu zemi, ar sovu meistareibu, pacaltu leidz mōkslai, spēja trauktīs pretim saulei, spēja pasaceļtīs augši pōri sovai zemeitei. Jōs styprumā un saules gaismā spēži īsamirdzēja gon saimniceibas trauki, gon vīnreizeji svečturi, vāzes, dekoratīvi škeivi. Un, kod Jōsmuižas kulturas centra Latgolas keramikas muzejā dūdamis aplyukōt izstōdeitūs dorbūs, itū gaitu vīnmār grībīs sōkt ar Paulanu, laikam jau tōpēc, ka jō personā un dorbūs redzim tūs styprūs, dzeivūs olūtūs, nu kurim daudzi givūši irūsmes, koč arī spējuši saglobōt sovu pateiceibu. Taipat kai lobas glezņiceibas īstōdē ir vēlēšonōs te atsagrīzt vēl un vēl, taipōš tys ir ar Paulana keramikas dorbim. Laika rytums tūs nav apsyubynōjis, tī snīdz aizvīn jaunū estetiskū gondarējumu kotrā jaunā redzējīnī. Jō patūs skaistums un vērtēiba ir īlgstūša, pat myužeiga.

Andrejs Paulans ir Latgolas keramikas simbols arī tōpēc, ka jō dorbū, sōcūt sovas tapšonas gaitas dzymtajā Preiļu nūvodā, socā laikā aizsnāguši vysu mōkslu centru Parizi, kur Vyspasaulā mōkslas izstōdē 1937. godā jam tyka pīškērts augstōkais nūvērtējums — zalta medaļa. Bet Latvejas valdeiba A. Paulanu apbolvōja ar «Atzīneibas krystu» — par nūpalnym vaļsts sabidriskajā un kulturas dorbā. A. Paulana darynōjumi sovu cineigu vītu rodūši Latgolas un Reigas muzeju, kai arī daudz mōkslas entuziastu privatajōs kolekcejos vysā pasauli.

Andrejs Paulans ir Latgolas keramikas simbols un paraugs arī tymā ziņā, ka jys beja daudzpusēigs — strōdōja pi vysim keramikas žānim, strōdōja ar lelu ryupeibu un jaunmeklējumu gora vadeits. Pīmāram, pat vei-

ALOIZS RUBULIS TAIDI ĻAUDS

*Taidi ļauds, kam mēle osa,
Mīleibu nu cytim prosa,
Dūmoj ilgi, golvu kosa,
Cikom pļovā nūkreit rosa.
Lelpīlsātā syltu koktu
Meklej sev kai vysta loktu.
Vysus syt kai kalējs loktu,
Dīvojās, ka nait zogtu.
Valna paleidzeibu syta
Tīm, kam dzeive cišy gryuta.
Dusmu raizī pajam koltu,
Sacārt vylnōneiti boltu,
Olu syltu dzer un soltu,
Pasvilpoj, kod jōit moltu.
Ni jīm kauna, ni jīm gūda,
Vysus pasyuta uz pūda.
Dzeivī lobōku kod ceļam,
Taidi myusim nav pa ceļam!*
1996. g. okt.

S. JERUMANIS ĪSIM

*Paceļsim rūkas pret dabasim
Lyugšōnā klusā —
Un sirdis ceļsim tōm leidz,
Lai spēku smaltūs.
Īsim cauri kaut nagaisim,
Grypas lūkā,
... ikdinas palākō gurduma
... caltūs.
... vastu par dzymtū zemi,
... eita un pazamynōta...
... tevi!*

Aleksandrs
Adamāns

Pārņ 12. septembrī myužēibā aizritēja 60. nūmēršonas dīnas godskōrta vīnam nu apdōvynōtōkajim latgališu dzejņikim — Aleksandram Adamanam, kurs nu šō pasaulā škeirēs 28 godu vacumā, gryutas slīmeibas nūmōkts. Paglobōts Ludzas aprinka Pušmucovas kopūs.

Jō dzymtō puse ir Mērdzīnes pogosts — Blontī, bet sovu bērneibu leidz 1921. godam pavadēja Narvā, kur jō tāvs, peļnis nūlyukā, strōdōja par dzelzēļa remontstrōdniku.

Pēc Latvejas breivvaļsts nūsadybynōšonōs Adamānu gīmine atsagrīz dzimtinē un mozais Aleksandrs īsastōj Pyldas pamatskūlā, kuru nūbeidzis, sovukōrt īsastōja Ludzas latvišu gīmnazeji. Dreiz pēc tam jys dūdas uz Reigu, kur īsastōj Latvejis Universitatis Tautsaimniceibas fakultatē.

Sovu literārū darbeibu A. Adamans

E. KOZLOVSKIS (JUN.) NADREIKSTOM AIZMĒRST

īsōce tō laika jaunōtnis žurnalā «Jaunais Cīrulis» (1926. godā). Pīsadalējōs popularō žurnala «Zidūnis» reikōtajūs konkursūs, ūtrajā nu jīm īgyva II gūdolgu. Pēc tam jō dorbū pasarōdējōs žurnalā «Straume», avīzī «Jaunais Vōrds», «Jaunō Vōrda kalendari» un vairōkūs cytūs izdavumūs.

Studeju laikā dzejņiks saslyma ar smogu plaušu slīmeibu, leidzēkļu tryukuma dēļ tūmār paraleli studejom beja spīsts strōdēt Tautas Lobklōjeibas ministrejā kai inteligentais bezdarbniks.

Nasaskotūt uz sovu slyktū veseleibu, rakstniks tūmār turpynōja nūsadorbōtīs ar literaturu. Dreizi vīn laikrokstūs pasarōdējōs vairōki jō stōsti, kai «Maņķa», «Rosas pīliņš», «Munam draugam», «Burlaki» un cyti.

A. Adamana sapyns beja redzēt pasauli, saslimšonas dēļ šei apceļōšona naizadevēs. Šymā sakareibā tod arī rodōs jō dzejūļš par Indeju:

*«Šūvokor sapnōt es grybu,
Kaut naudas ni santīma nav.
Un, klejojūt Daugovas krostūs,
Pazūlis kamašom nūplēšu jau.
Vīnmuļi Daugova šalkoj,
Kaidis kugis uz svešumu brauc,
Un, klausūtīs sirenas bolsā,
Tai likās, ka mani kaidis sauc.
Aizmērstu bādas un sōpes,
Bet kugis tai steidzeigi brauc...
Es stōvu uz klaja un klausūs,
Kai Indijas okeans kauc.
Dumpeigi vilņi kai kolni
Ap malnū tāraudū škeist,
Un sōļo yudiņa strūklas
Uz mani kai fontāns leist.*

*Es stōvu un tōlumā skotūs,
Kur saule pōri pļovom speid,
Kur pušdīņu korstajā tveicē
Pōri bogōtim teirumim upe Ganga
slēid.*

MUNAI TAUTAI

*Es ausi pīlyku pi tovom kryutim,
tauta,
Un klausējūs, kai sirds tev lāni syta.
Vēļ seņā mīgā gulēji tu, muna
tauta...
Kod sadzeis dziļos bryuces, kas tev
daudzreiz systas?—
Kod ceļsis, tauta, pīceiga un
sveika,
Kod acis kauneigōs tu drūši paceļt
spēsi*

*Un izstipt muguru, kas ilgi beja
leika?*

*Es dzērzu — sirds tai spēceigi tev
pukstēt sōc...*

*Tu vēļ tikai bārns, kam spēki tikai
raisōs,*

*Tu sevi dyžonu un dailu sapnūs
nesi,*

*Un tovs skaistais sapnu ceļš ar
rūzem kaisōs.»*

1987. godā izdevnīceiba «Liesma» laide klajā A. Adamana rokstu krōjumu ar nūsaukumu «Sapni un zemes bols», kurā īvītōti vairōki dzejūļi un tālōjumi ar mōkslinīka D. Breikša ilustracejom. Žāl, ka šys krōjums izdūts ļūti mozā tīražā un pošlaik vairs nikur nav nūpērkams.

V. TROJANOVSKIS GOREIGUMA STUNDIS

Adventa priekšvakarā, kod tyvōjōs lelō gaismas pīdzimšonas breinuma atnōkšona, Ludzas mōkslas skūlā nūtyka Latvejas Zynōtņu akademejas Volūdas un literatūras instituta zynōtniskōs leidzstrōdneicis, folkloristes, sertificātys dzidneicis Benediktas Mežālis kōrtejōs lekcejas «Īskots cylvāka un dobas bioenergetiskajā un goreigajā pasaulē». Lektore ilgī cylvōjuse naizseiktšūš myusu tautas gora montu bogōteibu pyuru, jo folklorā sasaglobōjušis latvīšu vysseņōki gudreibas roksti. Jei runōja par Zimassvātkim kai lobesteibas svātkim, kod vysu pīdūdom, atsateirom dvēselē. Lyuk, B. Mežālis izteiktōs atzinis; Gaisma un tymsa tagad izīt ceinās pādejā taisnī, un kotrs teik tyukstūškōrt pōrbaudeits. Myusus pōrbauda ar naudu, varu, veiru vai sīvu.

Dīvs pagaidēs kotru, kurs spēj atnōkt.

Dīvs nivīnam nauzveļ vazumu, kū tys naspēj panest.

Kristeigājim — Dīva piļneiga aizsorgōšona.

Par padareitō grāka smogumu jōcīs.

Malnais ari ūtrā radz malnū.

Ļaunu ar ļaunu izneidēt navar.

nūlidzējam teik atnimts gors.

Tymsu var izdzeit tikai ar gaismu.

Ja divi streidōs — nivīnam nav taisneibas.

Īdumeiba — pyrmais pasaulā grāks.

Grāks soldons tam, kam dvēsele nasakōrtōta.

Aprunōšona ir gūda zagšona.

Lobesteigais navar skaust.

Myusu energeja aizit uz tū cylvāku, kuru neistom, tōdēļ nu taidom dūmom jōteik vaļā.

Asu stypris, pīdūdu vōjam.

Tāva voi mōtes nūlōdātām bārni nadzymst.

Par myrušū narau, jo jam ir viglōk.

Cisšonas myusus veidoj.

Dzeives laikā spūdrynojam dvēseli.

Mōksla ir sadzeivōt ar kotru kai-mini.

Ja grybi sanimt lobu, vyspyrms ir jōdūd.

Dīva dōvona nōk, kod nūpeļneita.

Nadreikst Dīvu lyugt uzraiz teiši, bet caur Krystu voi jō aizvītōtōju, cytaidi vys palik dvēseles, nu gora leimini.

Kaida vaļdeiba ir, taidu ari asom peļnejuši, taitod jōlyudz par tū, lai byutu lobōka.

Cyitas koncesejas bazneičā krystu mest nadreikst, lyugtīs var.

Cytu grāku atlaišonu lyugt nadreikst, jōlyudz, lai Dīvs dūd jam saprasšonu.

Kam esi porodā, par tū lyudz!

Tikai Krystus spēj savinōt ar Dīvu, jo ir breivs nu satana varas.

Gora hirarheja ir augstōka par bazneicis hirarheju.

Pīdūdīt vysim.

Pēc Benediktas Mežālis lekcejom sacynōjom: tōs ir goreiguma un veseleigu atziņu skūla, eistas gaismas stuņdi, kas kotram dūd īpašas lobesteibas lōdini, paleidz atrast kotram pošam sevi.

V. BARKANS

KŌPĒC SAIMNĪKOJ TAI?

Kū dūmoj vaļsts vadeitōji un zemes apsaimnikōtōji, pinamūt ōrzemu kreditus par 20% godā? Pi tam, tūs vysypyrms sadolūt storniku firmom, lai vēl trokōk zemnikus saņpaugtu porodūs. Tei ir vysbrismēigōkō lauksaimniceibas graušona. Paskaidrojīt, kai sovōs saimniceibōs jōzāraun lauku apstrōdōtōjim, lai nūpeļneitu šūs lelūs banku aizdavumu procentus, un lai tok ari pošam kas palyktu pōri? Saiminiku tureibai ir jōpiaug — tū zyna kotrys nūpitns ekonomists. Ja lauku cylvāki tō vēl nasaprūt, tod tys nanūzeimej, ka šaidi darējumi ceļs tautas loblōjeibu, vysim ness veiksmi. Jev jī vys cer uz banku bankrotim, revolucejom voi lata devalvaceji? Byutu cerējuši uz dolara devalvaceju. Voi tei nav Latvejas vaļsts un tautas interešu nūdeveiba, kas vad uz šōs tautas izniceibu? Zeme paliks svešinikim, bet tautai tiks uzlykta jauna, modernūs laiku verdzeiba, kas tai atness pylnu izniceibu.

Teik lamts par vaļsts uznāmuma «Latvenego» privatizaceju. Atklōtōk sokūt — par energetikas monopolizaceju, tod par elektroenergeju varēs uzlikt cenu pēc formulas: cik maņ vjadzeigs. Dzēršom ari tū, ka ōrzemu

bankiri ar mīru myusim — taidam pri-vatam «Latvenego» — aizdūt kreditu 1,2 miljonu latu apmārā, prosūt gon Latvejas vaļsts garantejas, it kai nūvacōjušūs ikōrtu remontam. Voi ir jau atrosti storniki tik lela kredita tōlōkai sadalei? Kas gon tik brīsmēigi jōremontej HESu dambim, aizsprūstim un cytom byuvenm? Īkōrtu remontam ir jōpīteik ar amortizacejas atskaitējumi, kas jau ikļauti elektroenergejas 1 k»h apmoksā un kas jau ir «Latvenego» reiceibā. Cytaidi tys navar byut.

Cik atcerūs, Keguma HES uzcēle ar 60 miljonim Ls un tymūs laikūs, kod vins dolars moksōja apmāram 5,10 Ls, navys kai tagad, kod jys moksōj 55 santimūs. Pļaveņu HES ir lelōkō un spēceigōkō, tōs byuvei pēc pīcu godu plāna tyka atvalāti ap 600 miljonim rubļu, kod dolars taipat moksōja 66 kapeikas. Apmāram tū pošu moksōja Reigas HES, 1,2 miljardi ir aptuveni 2 miljardi dolaru. Voi vysas myusu HES un TEC kūpā ar golvonajom elektrolinejom moksōs 2 miljardus dolaru? Voi te otkol nav atklōta jauna Operas noma remonta afera?

1936.—37. godūs Daugavpilī cēle

Vineibas nomu nu nullis punkta, bez mehānismim un šei ceļne izmoksōja napylnūs 3,5 miljonūs Ls. Bet kaidas olgas tūlaik beja ceļtnikim? Lyuk, nu kō jōsamōcōs. Myusu ceļtniku dorbūs kas to nasaskaņ ar realitāti. Voi pi myusim vyspōr ir kaidi spējeigi un prūtīši ekonomisti? Voi kaidis spēj pateikt, ka nu Lītovas un Igaunejas sanimtōs elektroenergejas 1 k»h moksōj 1 santimu, bet idzeivōtōjim «Latvenego» tū pōrdūd par 3,65 santimim. Tautai ir tiseibas prasēt atskaiti nu «Latvenego» vadeibas par šō uznāmuma darbeibu, plānīm un peļni. Sastōs Saeimas vēlēšonōs tauta sev izavēlējōs deputatus un deve tim tiseibas pōrvaldēt vaļsti, bet nivins nav deveis tiseibas tū izsaimnikōt.

Voi kaidis spēj myusim paskaidrēt, kodēļ piaug inflaceja? Kaidi ir tōs golvoni cālūni? Inflaceju var radēt (golvonā kōrtā) tikai naudas drukōšona vai parazitiski tōs sovstarpejūs aizdavumu procenti. Dzeives dōrdzeibas voi preču cenu piaugums vad tautu gon nabadzeibā, bet runoj pret inflaceju — samozynoņ tū. Preču cenu piaugums nateiši vairoj vaļsts inōkumus bez naudas drukōšonas.

VIKTORS TROJANOVSKIS

JANVARI PYRMS GODIM...

1. janvārī (1932) Daugavpilš aprinka Kolupis pogostā dzyma sociologejas profesors, filozofejas doktors Jezups Motivans,

myra 1994. goda 19. martā ASV, Viskonsinas štata Lakrosā.

2.—4. janvārī (1942) nūdadzynōta Rēzeknes aprinka Audriņu sādža, nūšauti jōs idzeivōtōji.

6. janvārī (pēc vacō styļa) (1747) dzymuse pīļu dzejneica, muižneica Konstance Benislavska, myruse 1806. goda 8. novembrī Pasinī.

7. janvārī (1992) Reigā myra gleznōtōjs Stanislavs Kreics,

dzimis Daugavpilī 1909. goda 1. julī.

10. janvārī (1932) isvēteita Raipolis jaunō bazneica.

13. janvārī (1937) Rugōju pogostā dzyma literatūras kritiks mōrtenš Poišs. Tymā pošā dinā 1992. godā myra publicists, grōmotniks, bibliofils, kultūras darbiniks Valerjans Viļčuks, dzimis 1910. goda februārī Pīterpilī.

NŪVODNĪKU DĪNA SKŪLĀNU NOMĀ

Sākums 1. lpp.

Ričarda fon Mevesa Trojanoviču dzymtu. Īvēreibu peļnej Ludzas 2. vydusskūlas audzēkņa Andra Melkera pētējums par medicynas vēsturi piļsātā, saistūši beja pudynovišu Kaspara Rudoviča un Anitas Mōrtuļevas, kōrsoviša Nikolaja Nīkuljina stōstējumi par sovom nūvodpētņiku gaitom.

Tūmār jōsoka, ka nivins nu ceļveim nav eisti pabeigts, tamdēļ dorbs vēl turpynojas.

Tyka sareikōta interesanta viktorina «Gaisma Latgolā», kas sastōvēja nu divom daļom: «Dyžūzulu gatve» (doba0 un «Pi Laika veča» (vēsture). Uzvarēja Ņukšu pamatskūlas audzēkne Inese Gromova. Skūlāni apskatēja ari pošu zeimātū izstōdi «Muna Latgola». Sareikōjumu ar tautas dzismem un dejom pateikami kuplynōja Ilgas Taugačas vadeitō Cyblas vydusskūlas folkloras kūpa «Īļņena».

Ari turpmōk rajona Skūlānu noms reikōs dažaidas viktorinas un konkursus, izmōntōjūt lelōkū tisu Latgolas nūvoda laikroksta «Zemturs» (posta indekss 3053) publikacejas, kai ari cytus materialus.

Šymā pasōkumā izskanēja aicynōjums rakstēt dzymtas hronikas, veidēt izziņas takas pa skūlas un dzymtrūs mōju apkaimi, vōkt teikas, legendas un nūstōstus. Bet golvonais — miļōt dzymtū zemī, tod viglōk byus uzveicamas vysas šō laika pōrējūšōs gryuteibas.

LATVĪŠU ōrstu un zūbōrstu apvineibas (LAZA) un Latvian Medical Foundation (LMF) itvorūs asom sanāmuši nu Latvejas šaidu vēstulī. Snīdzam jū piļneibā, jō parōda mozūs uznāmumu naatlaideigū un uz augšu eimūšū atteisteibu Latvejā. Ti radzama nasalaužama apnimšonōs pōrvarēt škaršļus un napasadūtis tagadejam izmysumam.

«Aizkrauklis veseleibas treis godi». Pyrms trejim godim (1993.) kaidā leitainā dinā, 4. septembrī, sovu dorbu sōce Veseleibas centrs, pacintūs sōce pīnimt ginekologi L. Grīnvalde un I. viberga, terapeits Z. Mauliņš un psihologs L. Rutka. Vēļ strōdōja medicynas mōsa, grōmotvede un registratore, kūpā 7 cylvāki. Medicynas iktortas, instrumentus un mēbelis pērkom, aizānememēs, nesem nu mōjom. Kotrys nu myusim darēja vysu, kū varēja un vēļ isaistēja tuvīnikus. pamozom sōce nōkt cylvāki.

Pretimnōkūša un saprūtūša beja Aizkrauklis piļsātas dūme, piškeire 3500 latu bezprocentu aizdavumu uz divim godim. 1994. godā ikōrtōjom pyrmū zūbōrstniceibas kabinetu, pi myusim strōdēt atnōce treis zūbōrsti un medicynas mōsa. 1994. godā rudiņi nu Baltejas Tranzitu bankas aiznē-

māmis 4200 latu lelu kreditu ar 42 procent likmī godā uz pusitru godu, nūpērkom ūtru zūbu ōrstniceibas ikōrtu, pi myusim strōdēt atnōce vēļ divi zūbōrsti un medicynas mōsa. Īsagrive aizvīn vairōk cylvāku, dorbu organizējom divōs maiņōs nu pūkstij ōstonim reitā un leidz ōstonim vōkorā. Uz myusu veseleibas centru nōce

JŌNS J. DIMANTS, JUNIORS, M. D.,

Dzemdneicibas un ginekologejas nūdaļas vadeitōjs LAZ'ā

PABEIGSIM ĪSŌKTŪ

laudis nu Aizkraukles, brauce nu Pļaveņom, Neretas, Jaunjelgovas, nu Modūnas, Ūgris un Jākubpiļš rajonim, pat nu reigas. 1995. godā sōce strōdēt neirologs un psihoterapeits.

Pošlaik strōdoj 11 ōrsti un apkolpūjšais personals, kūpā 20 cylvāki. Veseleibas centra apmāklōtōju skaitis arvin aug. Pārpyvsor pabeidzem obu kreditu apmoksōšonu, bet lelōki materiali izdavumi vēļ priškā! Veseleibas centra ākas privatizaceja. Vysi izdavumi kūpā varātu sastōdēt ap 20000 latu.

Šymūs gryutajūs laikūs, kod vaļsts pōrdzeivōj ekonomiskū krizi, cylvāki sleigst nabadzeibā un depresejā, ļūti

daudzi uznāmumi bankrotej, cylvāki naiztur psihologiskū spridzi, mes, Veseleibas centrs, vēļ turamis. Asom saglobōjuši pastōveigūs pacintūs, klōt nōkuši jaunī. Myusu ōrsti strōdoj un mōcōs, un vysaidi papyldynoņ profesionalū izgleiteibu.

Grybu izteikt lelu pateiceibu vysim cylvākim un istōdem, kuri šūs godus

stu un sovu zidōjumu jau šudīn nūsyutēt Dr. J. Dimantam, Jr., 2330 Innsbruk Park»ay, Minneapolis, Min. 55421-2068 USA. Čeks rokstoms šaidi: «Latvian Medical Fondation — US». Vysi zidōjumi atvalkami nu nūdūklim. Paļdis vysim vysim!

Aizkraukles piļsātas un rajona idzeivōtōji informati par leidzekļu vōkšonas gaitu un ar lelu nāpaciteibu gaida jaunū ultraskaņas aparatu, jo daudzim cylvākim leidz ar tū sōktu rysynōtis jūs medicynas problemas.

Aizkraukles Veseleibas centra vadeitōjs Dr. psih. Lūcija RUTKA.»

Leidzekļu vōkšona jauna un moderna ultraskaņas aparata igōdei Aizkraukles Veseleibas centram isōkta 1994. godā, šū projektu mes valātūs pabeigt leidz 1997. goda juņam. Divas raizes godā Aizkraukles VC snīgs seiku pōrskotu par aparata izlītōšonas apmārim, šys aparats byus piējams vysam Aizkraukles rajonam ar vairōk nakai 41000 idzeivōtōjim. Tōpēc vēļreiz grīžamēs pi jyusim ar laipnu lyugumu naatsacēt sovu atbolstu šam projektam. Jau iprišk pasateicam vysim un ikvinam tō daleibnikam. Pabeigsim isōktū dorbu!

SVEICĪNI NU TŌLOM ZEMEM

Latgaliskūs sveicīņus jaunajā, 1997. godā «Zemturam» un vysim jō laseitōjim syutu nu Zvidrejas Lidingo piļsētas pazestamō zynōtnika Mikeļa Bukša dzeivesbidre Jonina, kuras vōrds nav sveiš Latgolā. Jei roksta, ka Baltejas jyras tymā krosiā «ir slikti ar eistim latgalim», kuri cinej sovu dzymtū volūdū, pasateic avizei par dorbu Latgolas lobā. Aisyutējuse ari M. Bukša grōmōtu sarokstu, kurs var ļūti nūdarēt myusu nūvoda kulturvēstures pētņikim un ari kuram kotram laseitōjam. Bet «Latgalu atmūdu» seviški daudz izdalejuse Rēzeknē un Bolvūs, jei atrūdama muzejis un bibliotēkōs.

Lyuk, M. Bukša grōmotas; tū izdūšonas godi:

1939. — «Nikodemis Rancāns, monografija», 1943. — «Sprechen Sie deutsch», 1948. — «Pizeimes par senejū latgalu volūdū», 1949. — «Drukas aizligums latgalim», 1950. — «Senču pasauļe», 1952. — «Vācōki rakstniceibas pīmineklī», 1954. — «Skices un dokumenti nu Latvijas topšonas laikim», 1957. — «Latgalu literatūras vēsture», 1961. — «Latgalu volūdas un tautas izplateibas problemas», 1967. — «Die Russifizierung in den baltischen Landern», 1964. — «Almīņas un atziņas», 1969. — «Francis Kemps ceineitōjs par tautas fiseibom, monografija», 1969. — «Latgalu vōcu un vōcu latgalu vōrdneica», 1971. — «Pret straumi, vāroņumi, vērtējumi, ceinās», 1973. — «Latgalu volūdas gramati-

ka» (izdūta kūpā ar Placinska Pareizraksteibas vōrdneicu), 1976. — «Latgalu atmūda», 1962. — «handbok ir Arkivvard 181» zvidru volūdā.

1943. godā M. Bukšs redigēja rokstu krōjumu «Nikodemis Rancāns 2», izd. 1971., 1965.—1976. godūs redigēja rokstu krōjumu «Acta Latgalica» nu 1. leidz 6. laidīņam, bet 1948.—1977. godūs — zynōtniskū žurnala «Dzeive».

Andryva Jūrdža fonda Vōceļā leidzpriškšādātōjs, dzejniks, publicists, redaktors un izdevējs Ālberts Spōgis snēdze finansalu pabolstu «Zemturam», par kū jam lels un sirsneigs paļdis. Kūpā ar loba vēļējūmim izdevējam un redkolegejai jaunejā, 1977. godā, myusu lobvēlis un ōrzemu biroja vadeitōjs izsoka sovās, vārā likamas dūmas. Kotrā zini jōsagloboj myusu tipa Latgolas avizes

izdūšona, ka redkolegejai byutu vairōk jōpīstrōdōj pi abonentu skaita vairōšonas, kas sōvi atbolsta punkti byutu jōizveidōj vairōkōs ōrveišis, pi māmram, kanadā tū varātu uzajimtis doktors E. Upiniks, J. Godlevskis, Amerikas Savinōtajōs Vaļstīs — doktori J. Dimants, V. Rubulis un cyti. Vysōs Latgolas rajonu piļsātōs varātu byut sovi redaktori un taidi cylvāki, kuri vysmoz svāitidūs varātu aizit uz bazneicom un tur pidvōt, kur jau priškā ir «Katōju Dzeive» un metropolejas «Vēstnesis» ar «Solī», kur «Zemturs» labi isaderās, jo ir eistyn latgalisks.

Byutu iteicams, lai J. Īlkšņa kungs LKC izdevneibu veidōj kai pajū sabidreibu.

Tai ka turatīs, ja ir dūša, cytaidi byus cauri ar myusu presi!

nūsūlagumā cinejamais myusu redkolegejas leidzstrōdniks vysim nūvēlēj lobas dinas un Dīva žēlestēibom bogōtū 1997. godū!

ĀDOLFS BŌRBAĻS, Jaunkolsnovā

PŌRĪSIM UZ ČUKČŪ VOLŪDU?

Pōrs pizeimis par «Tāvu zemes kalendaru» un cytu

Asu pamateigi izanalizējis 1997. goda «Tāvu zemes kalendara» saturu. Kai vīmār — interesants, daudzpusēigs un vjadzeigs. Rodōs gon pōrs pibīdīs. 60. loppusē losoms, ka 20. apreļi byus 70 godu jubileja dzejnikam Andram Vējānam. Dimžāl, cylvākam kas tik

95 godi, kai aizāsōce myužs Bonifacijam Briškāi (navys Briškam). Koč ari šī uzvōrdi ir sivišu dzimtē, tūmār byutu jōivāroj jūs veiriņu kōrtas atškireiba.

1997. goda kalendarā nūdrukōti Latgalīšu literārōs volūdas pareizraksteibas nūteikumi (vērsrostā — «Latgalīšu literārōs volūdydys pareizraksteibys nūteikumi»), kas uz prišku byušūt obligati vysai latgalu ciltei! nūteikumus parakstējis desmit cylvāki ar ivārojūmim uzvōrdim, bet priškōgolā — pareizraksteibas komisejas priškšādātōja O. Braidaka vōrds.

Klausējūs «Breivōs Eiropas» radio-raidejumu 13. decembra vōkorā. Tur latgalīšu raksteibas sakarā tīseša lūmā ļūti nikni uzastōjōs tys pats Braidaka kungs, vairōkas reizes atkōrtōjūt taidus jēdziņus, kai profāni un diletanti. Tyka mynāts «Zemturs», kura loppusēs losomi profānu un diletantu roksti, nūsastōjūtīs pretim eisti pareizai latgalīšu raksteibai. Sovā daļa tyka ari profesoram Pīteram Strodam, kurs ari naasūt bejis volūdas specialists. Tai ka ari Latgolas kultūras centra izdevneicibai tagad nabyušūt kur sprukt — voi niu pōrit uz (Braidaka —

prōt) vineigū pareizū raksteibu, voi ari dybnōt jaunū raksteibu, an uz prišku raksteit čukču voi čuvašu mēlē (eisti gon nasaprota, deļ kō teik nūnivōtas šōs tautēibas).

Par pōrējim latgalim atbiļdēt namōku, a pats uz prišku nu latgaļa palikšu koč voi par čukču voi čuvašu, tikai jaunū raksteibu pinimt nasataisūs un šymā nalosamajā raksteibā drukōtū ari lasēt nadūmojū. Lai tymā roksta un losa viņ nūteikumus parakstējušais gudrais desmitniks.

Ar cineibu!

RITA VASIĻJEVA

UNIKALS PREPARATS

Ir atrosta iespēja, kai var irubežot un apstodynot alkoholisma slimeibu, litojūt specializātu dziednieciskās augu maisējumu «Ladza-Alka». Tūmā pošā laikā jūsim nabyus jōpimāroj psihoterapeitiskō hipnoze, dzaidā veida kodešonas voi lāzer (terapeja u. c., nu kō lūti daudzim alkoholismu slylim cylvākim) bailes un kas nareti itekmej cylvāka veseleibas stōvūkli kūpumā.

Latvejā ar alkoholiskim dzērinim sasaindējis gondereiž pusmiljons cylvāku, tūmā skaitā daudz jaunīšu, pušāžu un bērnu. Kōtrs ūtrais būs faktiski jau pīdzymst ar īdzymst alkoholismu. Kōtru godu nu slyktas kvalitates alkoholiskim dzērinim, kas teik realizāti tērdzniecībā, būjā it leidz 40—50 tyukstūšim cylvāku. 70 procenti jaunūs gimīņu izērst alkohola vaines dēļ.

Myusdīnōs ir daudz dažaidu ceļu, kai cylvāks var atsabreivōtis nu alkoholisma: vīni it pi «būrim», ūtri pēc paleidzeibas grīžas pi narkologim, treši izavālōs kodešonas metodi pi profesora Savčenko. Bet, ejūt uz «tikšonūs» ar dakteri, lūti daudzim ar alkoholismu slylim cylvākim ir bailes un nareti tys itekmej cylvāka veseleibas stōvūkli kūpumā.

Latvejas Pretalkohola bidreiba kūpā ar bioloģejas zynōtnes doktorim D. Pakalsu un A. Lazdu, ar farmakologim V. Eniņu un H. Rubīni un plaši pazeistamū doktoru L. Širmaheri atroduši vēl vīnu leidzēkli, kai paleidzēt cylvākim, kuri vālas atsabreivōtis nu dzeršonas kaitis — tys ir preparats «Ladza-Alka», kuram pamatā ir pasaulšlovonōs Latvejas dzidneicas Zylō kolna Martas zōļu receptes un kuru sastōvā ir Latvejas

ōrstniecības augi.

Pēc vairōku godu meklējumim ūei recepte nu ir rūkōs. Unikalais preparats jau ir ari pōrbaudāts, tū pazeist jau lūti daudz laseitōji.

Cylvāks na vīnmār spēj realizēt sovu lobū apmīšonūs nadzert, it seviški pēc ilgstūšas alkohola litōšonas. Tōpēc jū svoreiga nūzeime ir «sausūs pagīru» sindroma likvidešonai. Šym nūlyukam radeits zōļu tāju 3—4 augu maisējums. Vins šaidis tēju litōšonas kurss ilgst 32 dīnas (4 pūsmi pa 8 dīnom kotrā).

Pyrmajōs 8 dīnōs napīcīšams spācynōt nūvōjējūšu organismu, tys ir, samozynōt nūgurumu, uzlobōt ašnariti un centralōs nervu sistēmas darbeibu, kai ari nūregulēt ašna spīdīni.

Ūtrajōs 8 dīnōs napīcīšams pastyprynōt apmīšonūs nadzert un izveidōt refleksu pret alkoholu, tōpēc izmontojam tautas dzidneības leidzēklus.

Trešajā 8 dīnu pūsmā sakarā ar tū, ka hroniska alkoholisma gadējumā vysvairōk ciš centralō nervu sistēma, nīres, oknas un vysa gramōšonas organu sistēma, iteicam izmontōt organismu dezinficējūšus voi tonizējūšus augu tēju nūvōrējūmus voi vēl preparatu «Legalonu» pa ltabletei 2 reizes dīnā, lai normalizātu šīs organu darbeibu.

Vysbeidzūt catūrtō pūsma 8 dīnōs otkon litojam tonizējūšu tēju, lai nūstyprynōtu trejūs cyklus (I, II un III) īgyutū rezultatu, lai napīlāutu alkohola litōšonas atsōkšonu vysmoz tyvōkajūs 12—18 mēnešūs.

Papylklus iteicams litōt augu tējas, kas atbylst kotra cylvāka nervu sistēmas tipam, kai ari sirds un

ašnavodu sistēmas stōvūklam (kimīnes, lipzīdi, auzu graudi, ašnazōle u. c.). Kūpumā «Ladza-Alka» paleidz nūvērst kermaņa funkcionalōs un fizioloģiskōs nūvērzes, normalizej vīlmaini, aktivizej organisma dabyskōs aizsorgspējas.

«Ladza-Alka» litōšonas laikā isokom atsaturētis nu vysa veida alkoholiskajim dzērinim, ari pyparōtim un pōrsoldynōtim ēdīnim, kyupynōjumim, sacapumim, speka, šmorējumim, gāzātīm yudinim, ari malnōs kofejas.

Tikai 32 dīnas pacīteibas un ikvīns nu 14 leidz 70 godu vacumam, ja ivārōs «Ladza-Alka» litōšonas pamōceibu, varēs atsabreivōtis nu tiksmis pēc alkohola. Šūs augu tēju litōšonas nūlyuks ir pīlneigi atjaunōt psihiskū un fiziskū leidzsvoru, harmonizejūt cylvāka ikdīnas dzeivi.

Prūtams, jaunatklōjums latvišu tautas dzidneībā nadūs panōkumus un jebkaidas zōles byus bezspēcīgas, ja cylvāks napaleidzēs pats sev un patisi nasavēlēsis atsabreivōtis nu alkoholisma.

Drogu varat isagōdōtis un pīprasēt Latvejas Pretalkohola bidreibas Rēzeknes nūdaļā Atbreivōšonas alejā 95, 8. kabinetā 1. stōvā. Telefons uzziņom — Rēzekne 8-246-22872 dorba laikā, 8-246-23188 vokorūs.

JŌNS GURGONS PUIŠI, KUR EIMOT?

Tys nūticis vōcu laikā, kod vairs nabeja rubežas Latvejai ar Krīveju un nu turines mežim ikleida vytku bōri. Pi Rušonas azara storp latvišim dzeivōjūši divi krīvu tauteibas pōrstōvi — Venedikts un Makarijs. Obi lely draugi, biži cimōjūšis vīns pi ūtra, seviški, kod izbryvāts ols. Tai kaidā zīmas naktī, jau uz reita pusi, Makarijs, pi Venantijs labi pasacimōjis, nūlēmis it mōjos. Gōjis pōri azaram. Klusums un ni vīnas dzeiveibas.

Tūmār pēc kaida laiceņa priškā ivārōjis sovaidu gaismu, aiz tōs — vasalu boru gōjēju.

«Var jau byut, ka taidi poši vālini, kai es» — prōtōjis Makarijs, — «bet kōpēc kotram pa divi lukturi?»

Apsastōjis un nazinī gaidējis. Bors tyvōjis.

«Puiši, kur eimot?» — izrōdādams vilteigu drūsmi, prasējis Makarijs, kod gōjēji bejuši jau blokus. Tūmār atbīdi nasagaidējis. Gōjēju bors piklōjeigi padevs ceļu un aizgōjis garum.

Tikai tod Makarijs atsavēris un «puišim» iraudzējis astis. Pōrvarējis izbailes un ōtri vīn devis uz mōjom. Nu vairs naktis taidōs pastaigōs leidz myuža golam naisalaidis, jo tikšonōs ar «puišim» nabejuse pateikama.

sleigi zōbaceni.

Tai staigōju da staigōju, kamer pamanēju sīna karzini. Nu tū tod par divim latim papēmu. Aiznešu pi autobusa, bet nateiku ikšā pa dorovom — lela sapeita. Ar šoferi tūmār sarunōjom dasit uz jumta. Tai i beja.

Atbraucu sovā Jekovā — karzinis nav! Mož kaidis nu tim začim, kuri Daugavpilī uz vilcīņa vagonu jumtim braukoj, nūtrauce, a mož aiz-

laikrokstim un žurnaly m beja jōit uz postu. Pēc bombardēšonas vōcu karaveiri beja izavitōjūšis pa lauku mōjom, tai tū nūdzeivōja vairōk kai nedeli. Tyka bombardāts ari Ančupānu mežs, kaidā nu šom raizem būjā gōja Greivūļu idzeivōtōjs, bejušais veikalniks Donots Gorsāns.

Apreļs myusim pagōja vīnōs skumēs, dīnas beja vāsas un apsamōkušōs. Legionā sōce isaukt ari vacōku godu gōjuma puišus, jaunōkū paaudzi izmontōja dorbu dīnastūs. Lai nu tō atsabreivōtūs, cylvāki borim gōja pi ōrstim pēc izziņom par slyktū veseleibas stōvūkli.

Ar kotru dīnu klīva draudšōk, tod lobōk turētis tōlōk nu mōjom. 23. majā maņ palyka 16 godi, lai kaut kur nanūsyutātu, ari es meklēju patvārumu pi doktorim. Par apskati beja jōmoksoj 5 markas, par tōm maņ ideve izziņu, ka asu seika auguma un varu byut tikai par gonu. Majā kūpā ar cytim veirišim un sīvitem tūmār tyku ceļa dorbus uz trejom nedeļom — dorbs beja 2—4 kilometrus nu mōjom uz Reigas — Rēzeknes ceļa, dorbus vadēja pūli un kaidi pavacōki vōciši. Rokom grōvus, vedem granti un leidzdyņom braucamū dali. Šymōs dorba komandōs beja daudz bēglu, civilidzeivōtōju nu Krīvejas — ji dzeivōja barakōs. Myusim par dorbu moksōja 2,6 vōcu markas.

Pādejaīs nakts uzlidōjums beja 15. majā, pēc tam lidmašynas jau lidōja pa dīnom, bumbas namete. Pēc sovom atstrōdōtajom trejom nedeļom uz šū dorbu vairs nagōju. Daudzim beja pisyutāts beztermina paziņōjums, maņ taida nabeja. Mōte nu «Tautas paleidzeibas» sanēme drēbes un 100 markas. Beja paradzāts, ka pa 100 markom ari turpmōk varēs sanimt mēnesi, bet tū pōrtrauce ūtrō padūmu okupaceja...

Turpynōjums sekōs.

JŌNS SILICKIS SLUDYNŌJUMS AVĪZEI

Tai šudiņ otkon Bōrbaleņa pēc pušdīnom atšlīuce pi maņa taida šļaugona, kai pōr sliksni, tai mute vali:

«Beju Preiļūs! Ti — klīdzūša afiša, nu kuras varēja nūprast, ka izsludynōts godatērgs. Aizgōju — aber nikō jauna, tōs pat lupotas un mōk-

JŌNS VILUMS NABREIVES GODI

Oktobris un novembris beja lūti sylti, navajadzēja mēteļa, klases telpas gaišas un syltas. Ar 1. decembri dzeivōju pi tāva pišātā, uz lauku mōjom gōju tikai breivdīnōs. Ar mani kūpoā dzeivōja vēl divi zāni, kuri apmeklēja arūdskūlu. Sylts beja ari decembris. Rēzeknē pasarōdējōs aizvīn lelōkas bēglu straumes, lela daļa nu jim devēs tōlōk uz ritumim. Daži vōcišim padzeiti nu mōjom, bet lelōkō daļa baidējōs nu tō, ka var atsakōrtōtis padūmu godūs pidzeivōtais tryukums un varmōceibas.

1944. goda janvars atnōce ar soltumu, lūgi aizsola. Laukūs bižōk pasarōdējōs armejas daļas, pa lelōkajai daļai tū beja krīvi un ukraiņi nu tai saucamōs Krīvejas atbreivōšonas armejas, kura pakļauta generalam Vlasovam. Nu Jaungoda lauku idzeivōtōjim tyka nūligts apmeklēt Rēzekni, mani kai skūlānu sardze naapturēja, kod ar 15. martu jau staigōju nu lauku mōjom.

Tyvojūtīs mōceibu goda nūslāgumam, leidz ar tū ari skūlas beigšonai, lelōkō daļa nu myusim beja nūlāmuši tōlōk mōceitis gimnazejā, bet es un vēl daži par lobōku uzskatējom tehnikumu.

Nūbeiguma akts myusim, kai ari gimnazejas, komercskūlas un skūlōtōju instituta klasem beja pišātās valdi. Tō laikā vērs pišātās lidōja krīvu lidmašynas. Pišātās valdes vacōkais teica, lai atceramīs šū sovu pādejū skūlas dīnu, kod myusu inaidniks jau stōv pi Latvejas rubežom un Latvejas dabasūs lidoj plēseigi sorkonī putni.

Skūlā pēc nedelis beja paradzāts atvodu vokors. Beja... Voi varējom padūmōt, ka pādejō tikšonōs beja šai pošā dīnā... Nu munim skūlas bidrim daži dzeivōj Rēzeknē un apkaimē, bet Jōņš Sventeckis emigrēja uz Savinōtojom Valstīm. Kur cyti? Kur palykuši Anatolijs Māgers, Arkadijs Tamulis, Ēriks Grosbergs, Romualds

Jerumāns, Eugēnijs Rupeiks, Juris Kramiņš, Alma Deviņpīrkste, Mirdza Balode, Vija Ozoliņa, Reģina jablonska, Babre un Avotiņa? var byut kaidis dzeivōj kur cytur Latvejā, kaidis aizkleids uz Vōceju, Zvidreju, Australeju un cytom pasaulja zemem. Pagaidam šīs sauciņš ir bez atbīldes...

Nōkamajā dīnā sasatykūs ar dažim draugim, aizgōju pi tāva uz Vineibas ilu. Tei beja pādejō raize, kod redzēju jū dzeivu, nakti nu 6. uz 7. aprēli nūtyka Rēzeknes drausmeigō bombardēšona. Vīns lidmašynu vīlšs sekōja ūtram un gondereiž vysu nakti. Būjā aizgōja muns tāvs, «Rēzeknes Ziņū» atbīldeigais redaktors rakstniks Aļberts Sprūdžs, daudzi jo daudzi cyti. Uzlidōjumu laikā Rēzeknes I stacejā piņōce pasažiru vilcīņš nu Zylupes uz Reigu, daudzi braucēji metēs bēgt. Rēzeknes azars beja vēl lada klōts, daudzi nu stacejas devēs jam pōri — ari tur kryta bumbas, cylvāki aizgōja būjā. Bet stacejas āka palyka nasabombardāta, tū uzsprydzyņōja vōciši atsakōpdamis jūli.

Daudzu cylvāku dzeiveibas izdzēse drausmeigais uzlidōjums, daudzim Leldīnas pōrsavērtā par sārū dīnu. Dīnā pa vysim ceļim nu pišātās prūm plyuda cylvāku straumes. Uzlidōjumi nūtyka ari nōkamajā naktī, lelōkō daļa pišātās jau beja sagrauta. Drupōs gulēja grōmotu veikaly «Gaisma» un «Mendryka», izpūsteits beja tautas noms — tur vōcu karaveirim Leldīnōs bejis kaidis sareikōjums.

Leidz 9. aprēļam tāva mērsteigōs atlikas beja nūvītōtas jō dzeivūkli, bet tod, pyrmajōs Leldīnōs, pōrvedem uz laukim un nōkamajā dīnā apglobōjom Zeltiņu kopūs.

Pēc dažom dīnom otkon beju pišātā — vysur valdēja pūstoža un drupas, tūmār daži veikaly vēl dorbōjōs. Postnikus namanēja, pēc

MYRŪNS ATVER DŪROVAS

Pyrms godim divpadsmit kaidā vāla rudiņa nakti pīzvancēts uz Preiļu slimneicas pīnimšonu, ka tepat pišātā grōvi guļ autokatastrofā citis cylvāks. Atbraukuse «otrō paleidzeiba» un konstatējuse: ni elpas, ni pulsa. Beigts. Izsaukuši miliceju un myrūni aizvaduši, kai pisanōkas, uz morgu. Te gaismā atpazynuši: kurpniks Maksimka, lels plāgurs.

«Otrōs paleidzeibas» medicinas mōsa, kura dzeivōjuse Maksimkam sārbrūs un jū labi pazynuse, nakti par nūtykušu, lai naradeitu satraukumu gimīnē, nazinōjuse. Reitā tū tūmār vajadzējis dareit. Klauvējusi pi durovom un dūmōjuse, kai lai mīreigōk paziņoj skumeigū vēsti. Te durovas atvēris pats... Maksimka! Nu izbaļom mōseņa nūkrytuse geibūni, bet Maksimka mīreigi sacējis: «Man ari raizem lelōs pagīrōs tai atsagoda...»

Izarōdis, ka pa tymsumu Maksimka, pīsadzēris klenderādams pa ilas braucamū dali, nu garum braucūšōs mašynas dabōjis gon bezlīni. Aizvasts uz morgu atsadzērdis solumā, un, tai kai durovas nazyn dēļ kō nav bejušas aizslāgtas, tōs atvēris, atpaziņš, kur nūklivs, un devis uz mōjom. Tur sovu laimeigū atsagrīšonūs atzeimējis ar kandžas buteli — tymā breidi tod ari iztraucejis klauvējiņš pi durovom.

čepēja aiz elektrības voda, kuru pa pylnam pīstaipešs... Bet ilgi nabādōju: taidis jau laikam munas karzines liktiņš. Paraudōju gon — par tū naudu humpala veikalā broketa kleiti voi panosōtu Šveices studīniku varātu nūpērt...

Nūsaklausēju Bōrbolas bādū stōtu. Gryuši myusim, vīntuļom sīvitem, bez veiriša gudrō prōta un styprō spēka, pat taidu nika skalini navarom panest. Koč kai to draudzini vajadzātu ipricynōt.

— Zyni, Bōrbol, avizis pasarōdis sludynōjumi par preceibom i cytaidi. Reiz losu, ka veirs izīrej sīvu. Sōkumā nūsabreivōjūs, bet tod padūmōju, ka valdeiba tik tōli nūvad cylvākus, ka jāšper izmysuma sūli, tod na tū vīn izdūmōsi. Izīreidams sīvu preti dabōsi koč kaidu buļbu maisu ēšsonai, voi vēl mož naudu, kū par apkuri un syltū yudini samokšōt...

Bet mes tok obys vēl nīmōz napracātas. Dzeive, kai poša soki, skumeigi. Kai byutu, ka tyuleit itum un ilyktum avizē sludynōjumu, sok, un nedeli par cyukas galis gūrnū... Varbyut atpeļneitu zaudātūs latus.

— Loba dzela! — pikryta Bōrbola. Tai kai padūmōjom, tai izdarējom. Sludynōjumu gon piņēme par borgu moku, niu gaidom, kod kas atsasauksis. Voi ta myusu tavars tik troki nūcanōts, kai lātājā apnosōtīs apgērbu veikalā, ka nivīns uz tū pusi napasaver?

**LOBŌK VĀLU, KAI
NIKOD APSVEIKT, BET
«ZEMTURA»
PASYUTEIŠONU GON
NAVAJAGA ATLIKT –
TAI PAZAUDĒSI
DAUDZ INTERESANTA.
ŠUDIŅ IZRAKSTĒSI
KVĪTĪ SANIMSI AR
BEBRUARI**

5. turpynojums

Mōceibas skūlōs atsasōkōs 18. novembrī, myusu ūtrajai pišātās tautskūlai pulcēšonōs vīta beja pi luterāņu bazneicas mōceitōja Kramiņa mōjā, tod gōjom uz jaunū skūlu — myusu klasei telpas beja irōdātas pišātās valdes ūtrajā stōvā. Klasē izmainis beja nalelas, par skūlas pōrziņi strōdōja Ontons Skutāns, kaidi ari vōcu volūdas skūlōtōjs, klases audzynōtōja un vēstures pasnēdzēja beja Asarīte, latvišu volūdu un geografēju mōceja Māgere, bet cytus priksmatūs — ti poši pedagogi, kuri ari iprikšēja godā.

Latgolas nūvoda nedeļas laikroksts
REDKOLEGIJA
Dybynōtōjs — A. Rancana
izdevnīceiba.

Masu informācijas leidzēkla regis-
trācijas apliceiba Nr. 1609. Iznōk nu
1994. goda 30. decembra reizi nedeļā
— pīktdīnōs.

Izdevēja nūrekinu kōnts Latvijas
Unibankas Preiļu nūdaļā Nr. 468425,
kods 310101416. Izdevēja adrese: A.
Upiša ilā 3-49, Preiļi LV-5301, tōļrūps
8-253-21516. 1. īspīdlūksne.

Datorsalykums Līvija Kalvāne, dator-
maketeišona — Solveiga Sarkane.
Īspīsta SIA «Latgolas druka»
Bazneicas ilā 28, Rēzeknē, LV-4601